

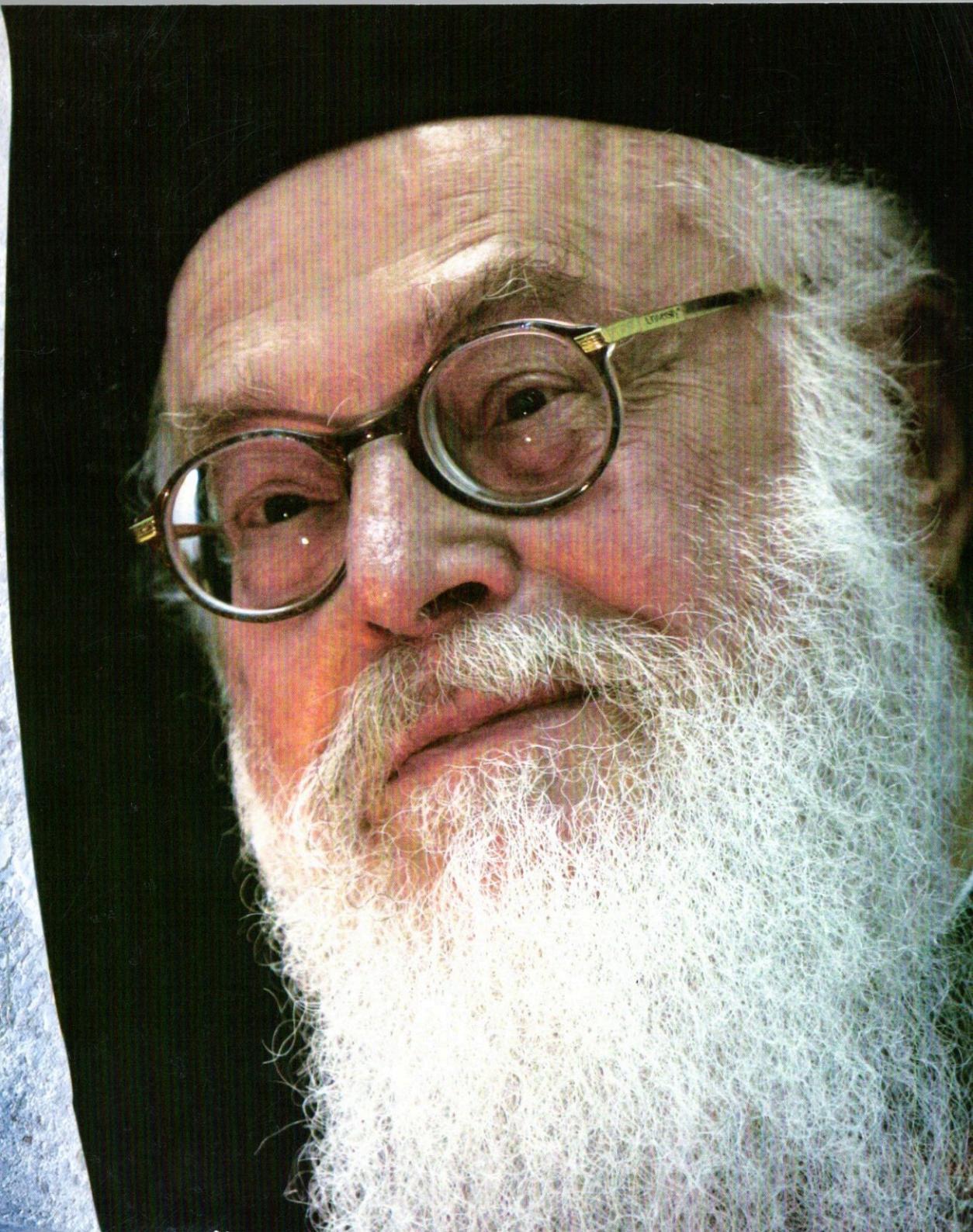

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Εκδηλώσεις τιμής
προς τον Μακαριότατο
Αρχιεπίσκοπο Τιράνων,
Δυραχίου και πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιο

ΒΟΛΟΣ, 31 ΜΑΪΟΥ 2005
ΛΑΡΙΣΑ, 1η ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

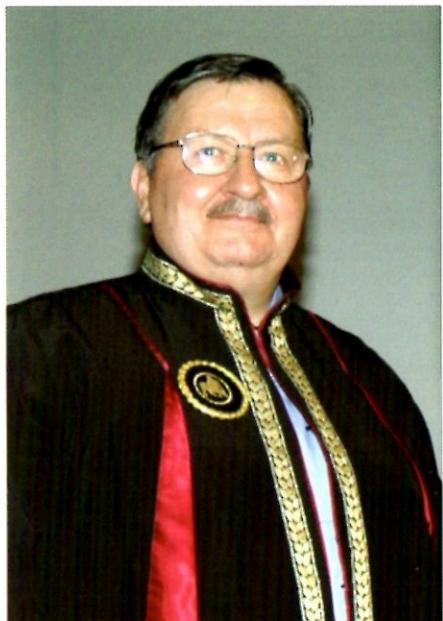
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Εκδηλώσεις τιμής
προς τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο
Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιο

ΒΟΛΟΣ, ΤΡΙΤΗ 31 ΜΑΪΟΥ 2005
ΛΑΡΙΣΑ, ΤΕΤΑΡΤΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005

Η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας καθιέρωσε ως ανώτατη τιμητική διάκριση το Χρυσό Μετάλλιο, το οποίο απονέμεται σε εξέχουσες προσωπικότητες.

Στο πλαίσιο αυτό η Σύγκλητος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στην 46/27.2.2004 συνεδρίαση της αποφάσισε να τιμήσει με το Χρυσό Μετάλλιο τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Διοραχίου και πάστος Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο για τη μεγάλη, ακαδημαϊκή και κοινωνική δράση του καθώς και για το τεράστιο έργο του στην Αρχιεπισκοπή Αλβανίας, για το οποίο δικαίως έχει χαρακτηρισθεί «σύγχρονος Απόστολος της Εκκλησίας».

Παράλληλες υπήρξαν και οι αποφάσεις του Τμήματος Γεωπονίας, Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος και του Τμήματος Ιατρικής να ανακηρύξουν τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Διοραχίου και πάστος Αλβανίας επίτιμο Διδάκτορα τους, ως αναγνώριση της πολύπλευρης προσωπικότητας και της πολυσχιδούς δραστηριότητας του θρησκευτικού αυτού ηγέτη.

Η απονομή του Χρυσού Μεταλλίου καθώς και η αναγόρευση του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων, Διοραχίου και πάστος Αλβανίας σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος, πραγματοποιήθηκαν σε κοινή εκδήλωση την 26η Μαΐου 2005 στην Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο, ενώ η εκδήλωση αναγόρευσης του σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Ιατρικής έλαβε χώρα την 1η Ιουνίου 2005 στο αμφιθέατρο του Τμήματος Ιατρικής στη Λάρισα.

Το λεύκωμα αυτό εκδίδεται με σκοπό να καταγραφεί το γεγονός στην ιστορία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

*Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Καθηγητής Κωνσταντίνος Β. Μπαγιάτης*

ΜΕΡΟΣ Α'

Τελετή απονομής του Χρυσού Μεταλλίου
Ανώτατης Διάκρισης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
προς τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιο

Βόλος, 31 Μαΐου 2005
Αίθουσα Τελετών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Χρ. Β. Μπαγιάτης, Το Κοινό των Αγάπων (Ιερόμερεια) 2002

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Β. Μπαγιάτης

και ο Πρόεδρος του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής
και Υδάτινον Περιβάλλοντος, Καθηγητής κ. Χρήστος Ν. Νεοφύτου

έχουν την τιμή να σας προσκαλέσουν

στην ειδική τιμητική εκδήλωση που διοργανώνει το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας προς
τιμήν των Μακαριότατον Αρχιεπισκόπου Πιράνων, Δυρραχίου και Πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστασίου

κατά την οποία θα του απονεμηθεί το **Χρυσό Μετάλλιο**, ανάτατη διάκριση
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, εκ μέρους των Πρυτανικών Αρχών

και θα αναγορευθεί Επίτιμος Διδάκτορας του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής
και Υδάτινον Περιβάλλοντος.

Η τελετή θα πραγματοποιηθεί στο Αμφιθέατρο «Γιάννης Κορδάτος» των κτηρίων
«Αλέξανδρος Δελμούζος», των παραλιακού συγκροτήματος
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, την Τρίτη 31 Μαΐου 2005 και ώρα 19.30.

Με τιμή

Ο Πρύτανης
Κωνσταντίνος Β. Μπαγιάτης

Ο Πρόεδρος του Τμήματος
Χρήστος Ν. Νεοφύτου

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΤΙΜΗΣ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΟΤΑΤΟ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟ ΤΙΡΑΝΩΝ, ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ
ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
κ.κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ «ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΡΑΛΑΤΟΣ»
ΒΟΛΟΣ
ΤΡΙΤΗ 31 ΜΑΪΟΥ 2005
ΩΡΑ 19.30

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗΣ

Α' ΜΕΡΟΣ

ΤΕΛΕΤΗ ΑΠΟΝΟΜΗΣ ΧΡΥΣΟΥ ΜΕΤΑΛΛΙΟΥ
ΑΝΩΤΑΤΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Έναρξη Τελετής

Ύμνοι από τη Χορωδία Εκπαιδευτικών Ν. Μαγνησίας.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ	Βυζαντινός Ύμνος
ΣΕ ΥΜΝΟΥΜΕΝ	Βυζαντινός Ύμνος - D. Christof

Προσφάνηση του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων,
Δυρραχίου και Πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου
από τον Πρόεδρο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Καθηγητή κ. Κωνσταντίνο Β. Μπαγιάτη.

Ανάγνωση του Ψηφίσματος της Συγκλήτου από τον Πρύτανη.

Απονομή του Χρυσού Μεταλλίου του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
και επίδοση του Ψηφίσματος από τον Πρύτανη
προς τον Μακαριότατο Αρχιεπισκόπο Τιράνων,
Δυρραχίου και Πάσης Αλβανίας.

Β' ΜΕΡΟΣ

ΤΕΛΕΤΗ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗΣ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΙΡΑΝΩΝ,
ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ
ΣΕ ΕΠΙΤΙΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ
ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΥΔΑΤΙΝΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΓΕΩΠΟΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ύμνοι από τη Χορωδία Εκπαιδευτικών Ν. Μαγνησίας.

ΔΗΗΣΙΣ	Στίχοι Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη Μουσική Κωνσταντίνου Πάντα
--------	--

ΨΑΛΜΟΣ 96^{ος} H. Schütz

«Επανοι» προς τον Μακαριότατο Αρχιεπισκόπο Τιράνων, Δυρραχίου και Πάσης Αλβανίας
από τον Πρόεδρο του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής
και Υδάτινου Περιβάλλοντος Καθηγητή κ. Χρήστο Ν. Νεοφύτου.

Ανάγνωση της Εισήγησης, του Ψηφίσματος και της Αναγόρευσης από τον
Πρόεδρο του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος
Καθηγητή κ. Χρήστο Ν. Νεοφύτου.

Επίδοση του Ψηφίσματος, της Αναγόρευσης,
του Διδακτορικού Διπλώματος και του Επιτημβονίου
από τον Πρόεδρο του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής
και Υδάτινου Περιβάλλοντος Καθηγητή κ. Χρήστο Ν. Νεοφύτου.

Ομιλία του Τιμωμένου

Ύμνος από τη Χορωδία Εκπαιδευτικών Ν. Μαγνησίας

ΤΣΑΜΙΚΟΣ	Μάνου Χατζιδάκι Χορωδ. Επεξεργασία Γάννη Τσανακά
----------	---

Διευθύνει: Γάννης Γράμμας
Πιάνο: Έφη Πισώτη

Πέρας της τελετής

Ο Μακαριότατος Αρχιεπίσκοπος
Τιράνων, Δυρραχίου και
πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιος
κατά την είσοδό του στο χώρο
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
συνοδευόμενος
από το Σεβασμιότατο
Μητροπολίτη Δημητριάδος
κ.κ. Ιγνάτιο,
τον Πρόεδρο του Τμήματος
Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής
και Υδάτινου Περιβάλλοντος,
Καθηγητή Χρήστο Ν. Νεοφύτου,
και τον Αναπληρωτή Πρόεδρο,
Αναπληρωτή Καθηγητή
Ιωάννη Γεωργούλακη.

Ο Μακαριότατος Αρχιεπίσκοπος
Τιράνων, Δυρραχίου και
πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιος
με τον Πρύτανη, Καθηγητή
Κωνσταντίνο Β. Μπαγιάτη.

*Ο Μακαριότατος
Αρχιεπίσκοπος Τιράνων,
Δυρδαχίου
και πάσης Αλβανίας
κατά την είσοδό του
στην Αίθουσα Τελετών
του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας*

Ο Μακαριότατος
Αρχιεπίσκοπος Τιράνων,
Δυρδαχίου
και πάσης Αλβανίας
με τη Σύγκλητο
του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας

Ο Πρύτανης
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας,
Καθηγητής Κωνσταντίνος
Β. Μπαγιάτης, προσφωνεί
τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο
κ.κ. Αναστάσιο

Προσφώνηση
**του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων,
Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου**

**Πρύτανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Καθηγητής Κωνοταντίνος Β. Μπαγιάτης**

Μακαριότατε.

Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας γιορτάζει σ' όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής χρονιάς, που τώρα πλησιάζει προς το τέλος της, τα είκοσι χρόνια από την ίδρυσή του. Οι πρυτανικές αρχές κατά τη διάρκεια αυτής της χρονιάς προσκάλεσαν διάφορες προσωπικότητες που με την παρουσία τους τίμησαν το Πανεπιστήμιο μας. Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τύχη αγαθή, τιμά σήμερα με τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος, το Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο και του απονέμει το Χρυσό Μετάλλιο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Επιτρέψτε μου, κυρίες και κύριοι, να προβώ κατ' αρχάς, σε μία σύντομη αναφορά σ' αυτά τα είκοσι χρόνια του Πανεπιστημίου μας και, ακολούθως, να παρουσιάσω εν συντομίᾳ το έργο και την προσωπικότητα του τιμώμενου Μακαριότατου κ.κ. Αναστάσιου.

Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ιδρύθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 84/84 με έδρα το Βόλο και δέχθηκε τους πρώτους

φοιτητές κατά το ακαδημαϊκό έτος 1988-89. Την πρώτη χρονιά λειτούργησαν το ενιαίο τότε Τμήμα Γεωπονίας και τα δύο Παιδαγωγικά Τμήματα, δηλαδή αυτό της Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ) και το Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (ΠΤΠΕ). Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας είναι αφιερωμένο στο Θεσσαλό ήρωα και εθνεγέρτη Ρήγα Βελεστινλή και έχει ως έμβλημά του τον Κένταυρο. Σήμερα το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας βρίσκεται στο μέσο της κλίμακας μεγέθους των Ελληνικών Πανεπιστημίων. Αποτελείται από 4 Σχολές με 14 Τμήματα, δύο ανεξάρτητα Τμήματα. Τα 16 συνολικά Τμήματα του Πανεπιστημίου μας λειτουργούν στα τέσσερα μεγάλα αστικά κέντρα της Θεσσαλίας, Βόλο, Λάρισα, Τρίκαλα και Καρδίτσα. Ακόμη, στο Πανεπιστήμιο μας λειτουργούν 14 προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών.

Ο συνολικός αριθμός προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών υπερβαίνει τους 6.500. Ο αριθμός των μόνιμου διδακτικού προσωπικού υπερβαίνει τους 400 και των συμβασιούχων διδασκόντων τους 600. Ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων στη διοίκηση και τεχνική υποστήριξη του Π.Θ. ξεπερνά τους 1.000. Σκοπός της ίδρυσης του Πανεπιστημίου, όπως

αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση που συνόδευε το Προεδρικό Διάταγμα ίδρυσης, ήταν:

- Η διδασκαλία και η έρευνα σε θέματα που αφορούν την ανάπτυξη της χώρας με έμφαση στη Γεωπονία και Χωροταξία, γι' αυτό άλλωστε τα δύο από τα πρώτα πέντε Τμήματα ήταν της Γεωπονίας και Χωροταξίας.
- Η εκπαίδευση εξειδικευμένου επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού για την κάλυψη των αναγκών της χώρας.
- Η μείωση εξόδου των φοιτητών στο εξωτερικό.
- Η διευκόλυνση επανόδου Ελλήνων Επιστημόνων της αλλοδαπής.

Πέραν των παραπάνω, η ίδρυση του Π.Θ. είχε και έναν περισσότερο αισιόδοξο σκοπό. Ο σκοπός αυτός ήταν η ίδρυση ενός πανεπιστημίου που θα συνεισφέρει στην ανάπτυξη της Θεσσαλίας, καθώς τα τμήματα που θα λειτουργούσαν στο πανεπιστήμιο ήταν τμήματα που θεράπευαν εφαρμοσμένες επιστήμες, όπως αυτή της Γεωπονίας, Ιατρικής, Μηχανικών κ.λπ. Παράλληλα το πανεπιστήμιο θα συνεργαζόταν, στο πνεύμα της διεθνούς συνεργασίας, με πανεπιστήμια άλλων ευρωπαϊκών ή όχι χωρών, είτε σε επίπεδο ανταλλαγής σπουδαστών είτε σε επίπεδο εκπόνησης κοινών ερευνητικών προγραμμάτων, εκπόνησης κοινών προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών.

Στο σύντομο αυτό χρονικό διάστημα λειτουργίας του, το Πανεπιστήμιο μας ανταποκρίθηκε σε μεγάλο βαθμό στούς στόχους αυτούς και στα οράματα της ίδρυσής του. Για να μην περιαντολογούμε, όμως, ας αφήσουμε τον ιστορικό του μέλλοντος να κάνει αυτές τις διαπιστώσεις σχετικά με το βαθμό επιτυχίας του Πανεπιστημίου μας, σχετικά ακόμη και με το βαθμό καταξίωσης και αποδοχής από τους λοιπούς πολίτες της Θεσσαλίας που βρίσκονται έξω από την πανεπιστημιακή κοινότητα.

Σήμερα, πάντως, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ακολουθεί μία σταθερή ανοδική πορεία, και αυτό δεν είναι μόνο κατά δική μου δήλωση, αλλά και σύμφωνα με την άποψη που έχει διατυπώσει η ηγεσία του καθ' ύλην αρμοδίου υπουργείου, δηλαδή του ΥΠΕΠΘ, με δηλώσεις της τωρινής αλλά και της προηγούμενης ηγεσίας του. Το Πανεπιστήμιό μας ακολουθεί μια ανοδική πορεία σε ό,τι έχει σχέση με τη διεθνή του φυσιογνωμία. Συμμετέχει ενεργά στα προγράμματα ανταλλαγών φοιτητών και διδακτικού προσωπικού, έχει συνάψει ουχ ολίγες συμφωνίες με ξένα Πανεπιστήμια και λειτουργεί από κοινού Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών με ξένα Πανεπιστήμια.

Στο Πανεπιστήμιο μας σήμερα, όπως σας ανέφερα αρχικά, λειτουργούν 14 Π.Μ.Σ., ο αριθμός αυτός όμως δείχνει μια τάση διαρκούς ανόδου, όπως επίσης και ο αριθμός των ερευνητικών προγραμμάτων που εκπονούνται από το Πανεπιστήμιο μας και έχουν ως αποδέκτες Δήμους και Νομαρχίες απ' όλη την Ελλάδα, πράγμα που σημαίνει ότι η φήμη του Πανεπιστημίου μας έχει ήδη ξεπεράσει τα όρια της Θεσσαλίας. Ταυτόχρονα, το Πανεπιστήμιό μας μετέχει σε πολλά εταιρικά σχήματα εντός του χώρου της Θεσσαλίας, που αποβλέπουν στην παραγωγή τεχνογνωσίας και στην παροχή βιοήθειας προς νέους επιστήμονες, προκειμένου να ξεκινήσουν την επαγγελματική τους καριέρα. Χαρακτηριστικά, μπορώ να σας αναφέρω το Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλίας και τις θερμοκοιτίδες ανάπτυξης που αυτό παρέχει προς νέους αποφοίτους μας.

Στο Πανεπιστήμιο μας λειτουργούν με επιτυχία υπηρεσίες για την προώθηση εκπαιδευτικών και ερευνητικών προγραμμάτων με τις λοιπές χώρες της Ε.Ε., καθώς επίσης και τα Γραφεία Διασύνδεσης και Διαμεσολάβησης, που έχουν ως

Ο Πρύτανης του Π.Θ.
Καθηγητής
Κωνσταντίνος Β. Μπαγιάτης,
κατά την προσφώνηση
του Μακαριότατου
Αρχιεπισκόπου
κ.κ. Αναστασίου

στόχο την εξυπηρέτηση των φοιτητών του Πανεπιστημίου μας, αλλά και τη δημιουργία πιο στενών δεσμών ανάμεσα στους φορείς της Θεσσαλίας και στο Πανεπιστήμιο. Πρόσφατα, και για πρώτη φορά, λειτούργησαν στο Πανεπιστήμιο μας οι «Ημέρες Σταδιοδρομίας» που έφεραν σε επαφή τα Τμήματα και τους φοιτητές του Πανεπιστημίου μας με ενδιαφερόμενους φορείς.

Όλα αυτά δείχνουν ότι το Πανεπιστήμιο μας όχι μόνον ενδιαφέρεται για την ποιότητα των σπουδών που παρέχει, αλλά και για την, όσο το δυνατόν, καλύτερη αποκατάσταση των πτυχιούχων του. Είναι, δηλαδή, ένα Πανεπιστήμιο που συνδυάζει την επιστημονική ανέλξη με την ταυτόχρονη ανάπτυξη ενός πνεύματος φροντίδας και αγάπης για τους φοιτητές του.

Ειδικότερα, επιβάλλεται η συνεχής βελτίωση και ενίσχυση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών ενισχύοντας την υψηλή ποιότητα της εκπαίδευσης και έρευνας, της σύνδεσής του με την εν γένει οικονομική κοινωνική και πολιτιστική ζωή της διεθνούς παρουσίας του, καθώς και της υιοθέτησης ευέλικτων δομών λειτουργίας και καινοτόμων διαδικασιών. Η μέχρι σήμερα ανοδική πορεία του Πανεπιστημίου αποτελεί αισιόδοξο μήνυμα για την περαιτέρω ανάπτυξή του και για τη δικαίωση των οραμάτων της ίδρυσής του.

Παράλληλα, όμως, όπως σας ανέφερα στην αρχή της σύντομης αυτής ομιλίας μου, κυρίες και κύριοι, τιμούμε σήμερα με τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορος του Τμήματος Γεωπονίας Ζωϊκής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος, έναν ακαδημαϊκό δάσκαλο, έναν ιεραπόστολο, μια διεθνή εκκλησιαστική προσωπικότητα ή, όπως προσφάτως έχει χαρακτηρίσει αυτόν ένας από τους πιστούς της Εκκλησίας, τον Απόστολο της Αγάπης, τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο.

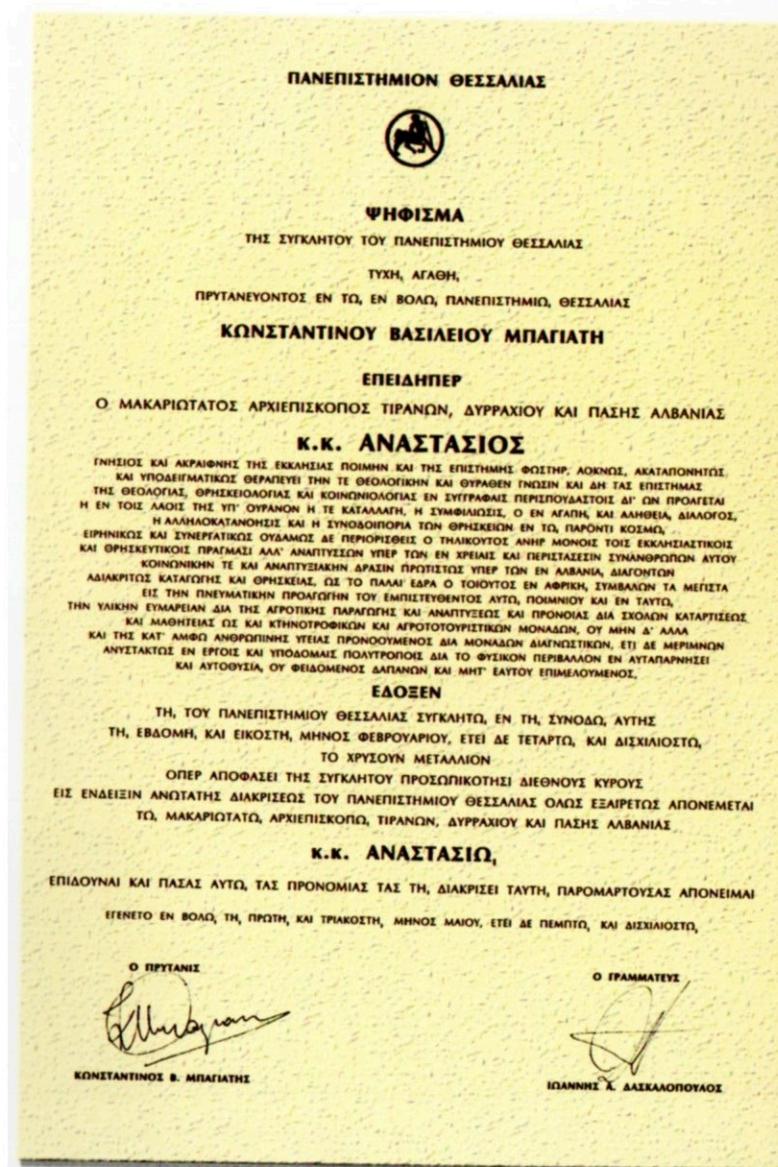
Ο Μακαριότατος κ.κ. Αναστάσιος, την προσωπικότητα και το έργο του οποίου θα παρουσιάσει ο επόμενος ομιλητής, με το φωτεινό όραμα στη σκέψη και στην καρδιά, πέραν από το τεράστιο ιεραποστολικό έργο στην Αφρική, κατάφερε να αναστήσει εκ της τέφρας και να δημιουργήσει μια ζώσα, δυναμική και ειρηνοποιό Εκκλησία στη γειτονική χώρα και να ξαναζωντανέψει πνευματικά το ορθόδοξο ποίμνιο αυτής της χώρας. Πέτυχε, ώστε η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας να γίνει μία κυψέλη δημιουργίας, αγάπης, ειρήνης και ενότητας. Το έργο του εκτείνεται από την ανασυγκρότηση εκ θεμελίων της Ορθοδόξου Εκκλησίας της γείτονος χώρας στην ανοικοδόμηση ναών (χριστιανικών και όχι μόνο) σχολείων (τεχνικές σχολές αντίστοιχες με τα IEK, δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία, ακόμη και παράρτημα του Αρσακείου), ίδρυση νοσοκομείων και κέντρων υγείας, αναδιοργάνωση εκκλησιαστικών δομών (ιερατικές σχολές), φροντίδα για την αγροτική ανάπτυξη, για το περιβάλλον, για τον πολιτισμό. Ο Μακαριότατος κ.κ. Αναστάσιος έχει ακόμη να επιδείξει ένα τεράστιο κοινωνικό έργο με τη δημιουργία και λειτουργία ευαγών ιδρυμάτων, στα οποία περιλαμβάνονται ορφανοτροφεία, παιδοπόλεις, χώροι υποδοχής προσφύγων κ.λπ. Ο ομιλών ύπων έχω επισκεφθεί προσωπικά κάποιους από τους χώρους που σας ανέφερα παραπάνω και, ειλικρινά, μου είναι πολύ δύσκολο να σας περιγράψω αυτό που έχω δει ότι συντελείται στην Αλβανία κάτω από τη φωτισμένη καθοδήγηση αυτού του σεμνού ιεράρχη. Αυτό που μου είναι δύσκολο να σας μεταφέρω είναι η προθυμία και η προσήλωση κάποιων ανθρώπων που εθελοντικά συνεισφέρουν και βοηθούν σ' αυτό το δύσκολο έργο, το χαμόγελο που βλέπεις στα πρόσωπά τους παρά τις δύσκολες και σκληρές συνθήκες κάτω από τις οποίες εργάζονται σε μία χώρα που δεν θα έλεγα ότι αποδέχεται με θετικό

πνεύμα όλες αυτές τις ενέργειες του Μακαριούτατου. Όμως, σίγουρα, εκείνο που σε εντυπωσιάζει είναι ότι έχεις την αίσθηση πως όλοι είναι χαρούμενοι και ευτυχείς γι' αυτό που κάνουν, ότι το μόνο κίνητρο γι' αυτή την προσφορά είναι η ΑΓΑΠΗ.

Ο Μακαριότατος με το έργο και την παρουσία του συνέβαλε στη δημιουργία ενός μοναδικού προτύπου καλής συνεργασίας μεταξύ δύο των θρησκειών με σκοπό την ειρήνη και την ευημερία, γεγονός που έχει αναγνωρισθεί ευρύτατα. Θα ήταν παράληψη να μην τονίσουμε εδώ ότι ο Μακαριότατος, με όλη αυτή την δράση, έχει συμβάλει τα μέγιστα στη δημιουργία ενός ήπιου γενικά κλίματος μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας βιοηθώντας εν γένει τη χώρα μας σε δι, τι έχει σχέση με τη γεύτονα χώρα. Προσωπικά, θα τολμούσα να χαρακτηρίσω το Μακαριότατο έναν σύγχρονο Απόστολο της Εκκλησίας που ταυτόχρονα κηρύσσει τον λόγο του Ευαγγελίου, αλλά και υλοποιεί ένα σύγχρονο κοινωνικά αποστολικό έργο. Ο ίδιος, πάντως, χαρακτηρίζει τον εαυτό του με τον τίτλο «Διεθνής Επαίτης», αφού με τις εισφορές πιστών και φίλων αποκλειστικά έχει επιτελεσθεί αυτό το τεράστιο έργο στην Αλβανία.

Γι' αυτό το τεράστιο έργο, το «εξαισιό θαύμα» όπως το έχει χαρακτηρίσει ο Οικουμενικός Πατριάρχης, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας τιμά τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρδαχίου και πάσης Αλβανίας.

Απονομή και επίδοση του Χρυσού Μεταλλίου του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του ψηφίσματος της Συγκλήτου από τον Πρύτανη, Καθηγητή Κωνσταντίνο Β. Μπαγιάτη, προς τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο

ΜΕΡΟΣ Β'

Τελετή αναγόρευσης του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων,
Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας σε Επίτιμο Διδάκτορα
του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος
της Σχολής Γεωπονικών Επιστημών

Βόλος, 31 Μαΐου 2005
Αίθουσα Τελετών Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Ο Πρόεδρος
του Τμήματος Γεωπονίας
Ζωικής Παραγωγής
και Υδάτινου Περιβάλλοντος,
Καθηγητής
Χρήστος Ν. Νεοφύτου,
εκφωνεί τον έπαινο
προς τον Μακαριότατο
Αρχιεπίσκοπο Τιμάνων,
Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιο

Έπαινος

προς τον Μακαριότατο Αρχιεπισκόπο Τιράνων,
Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο

*Πρόεδρος του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος
Καθηγητής Χρήστος Ν. Νεοφύτου*

Μακαριότατε, Πάτερ και Δέσποτα,

Το πλήρωμα των Ορθοδόξων προσεύχεται ο Πανάγαθος να σας κρατά πάντοτε ακμαιότατο και νέον, επειδή τέτοιες λαμπρές φυσιογνωμίες τις έχει ανάγκη το ορθόδοξο πλήρωμα και πολύ πιο ισούτερο σήμερα, που οι μέρες που διάγονμε δεν είναι οι καλύτερες για την Ορθοδοξία. Από έξυπνους ανθρώπους είναι γεμάτη η Ελλάδα, γεμάτος ο κόσμος. Σοφούς ψάχνουμε να βρούμε με το φαναράκι του Διογένη. Μου είπατε, όταν σας επισκέφθηκα στα Τίρανα μαζί με τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου μας, και το κρατώ στη μνήμη μου, ότι είστε ένα πολύ μικρό λιθαράκι του απέραντου τείχους της Ορθοδοξίας και ότι προσπαθείτε να σημαίνετε το τμήμα του τείχους όπου σας τοποθέτησε ο Πανάγαθος. Είναι γνωστή η σεμνότητα και η ταπεινότητά σας. Δεν είστε λιθαράκι, είστε ένας σηκώλιθος που δεν είναι εύκολη η μετακίνησή του, ώστε να κλονισθεί η γωνία του τείχους που σημαίνεται. Εσείς δεν καταλήξατε στην Εκκλησία. Ήσασταν εκεί πριν γεννηθείτε.

Κνημές και Κύριοι,

Ο Αρχιεπίσκοπος Αλβανίας γεννήθηκε στον Πειραιά και από

πολύ νωρίς βρέθηκε στην Αλεξανδρούπολη. Περιπέτειες και κατόπιν στην Αθήνα για θεολογικές σπουδές, παρά το γεγονός ότι τελείωσε το Γυμνάσιο με 19 και 9/11 και θα μπορούσε όπου άλλού ήθελε να σπουδάσει. Προτίμησε τη Θεολογική Σχολή, γιατί ήταν χώρος ελεύθερης συζήτησης, φιλίας και προσφοράς, όπως συνηθίζει να λέει. Τρία μεγάλα αγαθά που όποιος τα αξιοποιεί σωστά είναι ελεύθερος και χρηστοίθηκε. Πράγματι, είναι ένας χώρος που βοηθά τον άνθρωπο να αποβάλει σιγά-σιγά κάθε εγωιστική ή φθονερή σκέψη και να αποδεσμευτεί από τις ιδιοτέλειες και τις προλήψεις. Αυτό το χώρο διάλεξε και αυτόν υπήρξει αύκνως μέχρι σήμερα ο Μακαριότατος.

Σπούδασε Θεολογία στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Θρησκειολογία, Ιεραποστολική και Εθνολογία στα Πανεπιστήμια Αμβούργου και Μαρβούργου της Γερμανίας ως υπότροφος του Ιδρύματος Alexander von Humboldt.

Το 1970 αναγορεύτηκε διδάκτωρ της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών. Το 1972 εκλέχθηκε Καθηγητής της Ιστορίας των Θρησκευμάτων στη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, θέση που διατήρησε μέχρι το 1997. Διετέλεσε Κοσμήτωρ στης Θεολογικής Σχολής την περίοδο

1983-1986, και είναι από το 1993 Αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών καθώς και μέλος της Θεολογικής Ακαδημίας της Μόσχας.

Είναι Επίτιμος Διδάκτωρ αρχετών Τμημάτων και Σχολών του Εσωτερικού και του Εξωτερικού. Είναι μέλος πολλών διεθνών εταιρειών και επιτροπών, καθώς και διοικητικών συμβουλίων επιστημονικών και κοινωφελών ιδρυμάτων. Έχει τιμηθεί με πολλά παράσημα μεταξύ των οποίων και ο Μεγαλόσταυρος του Τάγματος Τιμής της Ελληνικής Δημοκρατίας.

Διάκονος χειροτονήθηκε το 1960, Πρεσβύτερος το 1964 και Τιτουλάριος Επίσκοπος Ανδρούσης το 1972 για τη θέση του Γενικού Διευθυντή της «Αποστολικής Διακονίας της Εκκλησίας της Ελλάδος», θέση που κατέχει μέχρι το 1991. Το 1991 ανυψώθηκε σε Μητροπολίτη Ανδρούσης.

Πρωτοστάτησε στην αναζωπύρωση της Ορθόδοξης Ιεραποστολής και εργάστηκε για μία δεκαετία (1981-1990) για τη σύσταση νέων τοπικών Εκκλησιών στην Αφρική. Διετέλεσε Πρόεδρος της Επιτροπής Παγκοσμίου Ιεραποστολής και Ευαγγελισμού του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών (1984-1991).

Μελέτησε τα διάφορα θρησκεύματα σε χώρες όπου αυτά ακμάζουν (όπως π.χ. Ινδία, Ταϊλάνδη, Σρι Λάνκα, Κορέα, Ιαπωνία, Κίνα, Κένυα, Ουγκάντα, Τανζανία, Νιγηρία, Βραζιλία, Μεξικό, Καραϊβική κ.ά.).

Έχει δημοσιεύσει οκτώ θρησκειολογικά βιβλία από τα οποία πολλά έχουν κυκλοφορήσει σε πολλές εκδόσεις. Έχει συγγράψει 80 πραγματείες και μελετήματα και περισσότερα από 150 άρθρα. Περισσότερα από 130 κείμενά του έχουν δημοσιευθεί σε διάφορες ξένες γλώσσες, όπως αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, σουηδικά, φιλανδικά και αλβανικά.

Έτσι, φθάνουμε στο σωτήριο έτος 1992, όπου κλήθηκε να

αφήσει τα ακαδημαϊκά και να ασχοληθεί με κάτι που ίσως για μας τους κοινούς θνητούς να ήταν παρανοϊκό, όμως για τον Ακαδημαϊκό Μητροπολίτη Ανδρούσης Αναστάσιο Γιαννουλάτο, θεάρεστο έργο. Κλήθηκε να ανασυγχροτήσει από τα ερείπια την Ορθόδοξη Αυτοκέφαλη Εκκλησία της Αλβανίας. Πράγματι, την ανασυγχρότησε και μάλιστα της τοποθέτησε πολύ γερά θεμέλια.

Στα 13 αυτά χρόνια που υπηρετεί ως Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας μέσα από τεράστιες δυσκολίες, που ίσως νους ανθρώπου δεν δύναται να συλλάβει, έκανε θαύματα τα οποία τυγχάνουν παγκοσμίου ορθόδοξης αναγνωρίσεως. Παραθέτω χαρακτηριστικά τα λεχθέντα υπό του Παναγιώτατου Οικουμενικού Πατριάρχου κ.κ. Βαρθολομαίου με τη συμπλήρωση 10 χρόνων από την ενθρόνισή του: «Τα επιτευχθέντα υπό του Αρχιεπισκόπου και Προκαθημένου της Αγιατάτης Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας κατά την διαρρεύσασαν δεκαετίαν, ομολογούμεν ότι πρόκειται περί εξαισίου θαύματος παρομοίου του οποίου εις ουδεμίαν των λοιπών Ορθοδόξων Εκκλησιών των άρτι εξελθουσών των ασφυκτικών πιέσεων των αθεϊστικών καθεστώτων επετελέσθη».

Τι να μιλήσει κανείς για το ογκώδες έργο που επετέλεσε αυτά τα πολύ γόνιμα χρόνια που υπηρετεί την Αρχιεπισκοπή Αλβανίας; Να μιλήσει για την αναδιογάνωση των εκκλησιαστικών δομών; Τη δημιουργία στελεχών; Το άνοιγμα της Θεολογικής Ακαδημίας; Την οργάνωση της Ορθόδοξης Νεολαίας ή για το εκκλησιαστικό οικοδομικό έργο; Θα χρειαζόταν να αναλωθεί πολύς χρόνος για να γίνει μνεία σε κάθε ένα από το πολύμορφο έργο του. Εγώ θα αφεισθώ στο πρωτοποριακό κοινωνικό πρόγραμμά του.

Υγεία

Δημιουργήσει ιδιόκτητο χώρο, το Διαγνωστικό Κέντρο «Ευαγγελισμός», με 25 ειδικότητες, όπου εργάζονται οι πιο γνω-

στοί της Αλβανίας και εξετάζουν όλους τους προσερχόμενους αισθενείς, χωρίς καμιά διαφορά πίστεως. Επίσης, πολυκλινικές λειτουργούν στην Καβάγια, Λούσια, Κορυτσά και Γεωργούτσανι, ενώ υπάρχει και κινητή οδοντιατρική μονάδα.

Παιδεία

Ανοιξε 13 νηπιαγωγεία σε διάφορες πόλεις της Αλβανίας και προσφέρει τεχνική και υλική υποστήριξη σε πολλά δημόσια σχολεία. Λειτούργησε Ινστιτούτο Επαγγελματικής Κατάρτισης με τίτλο «Πνοή Αγάπης» στα Τίρανα. Το 2002 άνοιξε στα Τίρανα το πρωτότυπο Αλβανοαμερικανικό Δημοτικό Ελληνικό Σχολείο.

Κοινωνική Πρόνοια

Κατά τη διάρκεια των διαφόρων κρίσεων (1992, 1994, 1997) που πέρασε η Αλβανία, η Εκκλησία ανέπτυξε ευρύτερη κοινωνική και ανθρωπιστική δραστηριότητα, εξασφαλίζοντας και προσφέροντας χριλάδες τόνους τρόφιμα, υπαίθρια, φάρμακα, καθώς και ιατρική βοήθεια. Σε περιόδους θεομηνών προσφέρει απλόχερα στους πληγέντες τη βοήθειά της.

Αγροτική Ανάπτυξη

Η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας υποστήριξε προγράμματα γεωργικής ανάπτυξης σε ορεινές περιοχές, έργα οδοποιίας, έκτιση υδραγωγείας και υποστήριξε προγράμματα υγιεινής και οικογενειακής οικονομίας σε αγροτικές περιοχές. Σ' αυτό τον τομέα υποσχόμεθα να σας συνδράμουμε.

Συμβολή στον πολιτισμό

Συγκρότησε χορωδίες σε πολλές εκκλησίες και αναζωογόνησε μέσω προγραμμάτων την εκκλησιαστική μουσική. Λειτούργησε εργαστήρια αγιογραφίας και αναστήλωσης εικόνων. Δημιούργησε ραδιοφωνικό σταθμό και χρηματοδότησε σπουδαίες επιστημονικές εκδόσεις και ντοκιμαντέρ.

Διεθνείς σχέσεις

Η Εκκλησία της Αλβανίας συμμετέχει σε όλες τις δραστηριό-

τητες των Ορθόδοξων Εκκλησιών ανά τον κόσμο. Είναι μέλος της Συνέλευσης των Ευρωπαϊκών Εκκλησιών και του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών.

Περιβάλλον

Άφησα τελευταίο το περιβάλλον, γιατί η ευαισθησία, τόσο της Εκκλησίας γενικότερα όσο και του Μακαριότατου, είναι μεγάλη. Συνεργάζεται με Πανεπιστημιακά Τμήματα της Ελλάδας στο πλαίσιο ενός προγράμματος με τίτλο «Διαφύλαξη του Περιβάλλοντος και Κατάρτιση Στελεχών». Ήδη, καταρτίστηκαν 15 νέοι Αλβανοί επιστήμονες και το πρόγραμμα συνεχίζεται. Και σ' αυτό το πρόγραμμα υποσχόμεθα να σας συνδράμουμε.

Αυτά που σημειώσα είναι πολύ λίγα σε σχέση με τον όγκο της δουλειάς που γίνεται και σίγουρα αδικώ το Μακαριότατο. Σκοπός της εισήγησής μου ήταν να αναφέρω λίγα λόγια για το βιογραφικό του Μακαριότατου και το έργο της Εκκλησίας της Αλβανίας, τα οποία όμως να εσωκλείουν μεγάλο όγκο. Και αυτό έπραξα.

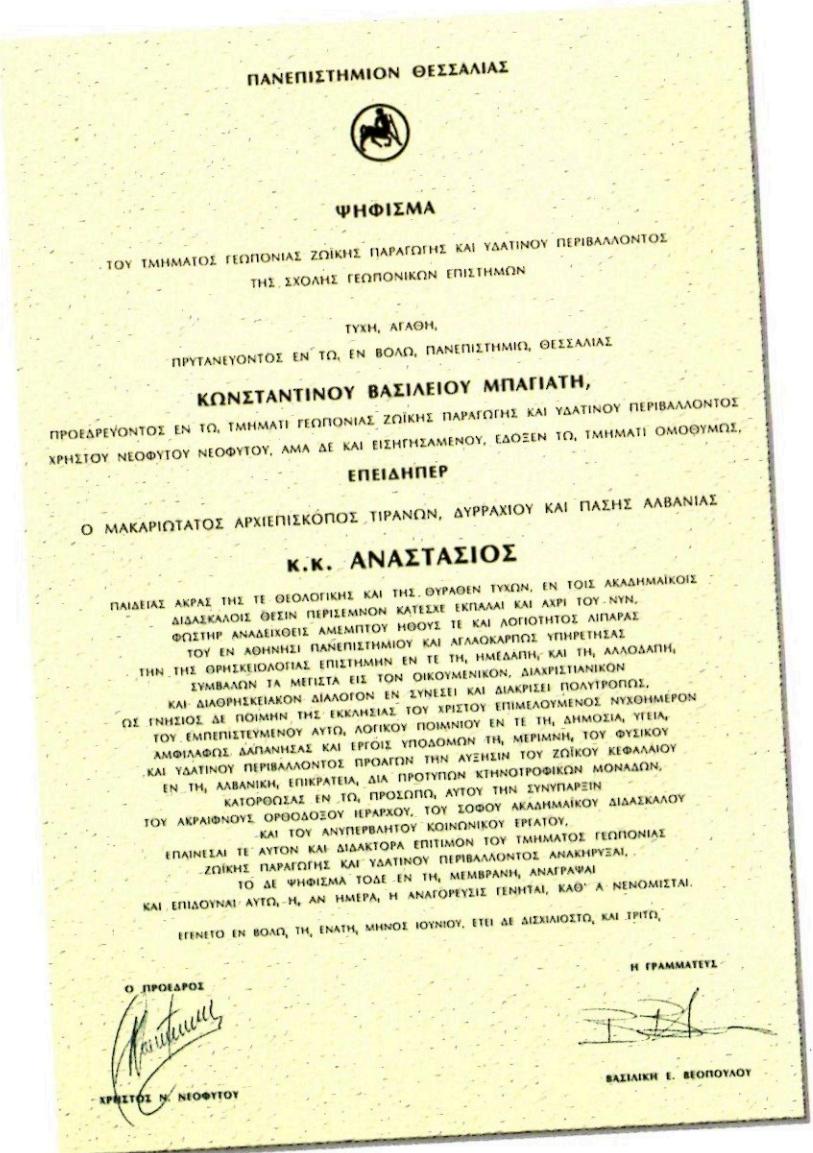
Το Τμήμα Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας αναγνωρίζοντας το πολύτιμο έργο σας και θεωρώντας ανεκτίμητη την προσφορά της Μακαριότητάς Σας τόσο στις ακαδημαϊκές όσο και στις εκκλησιαστικές υποθέσεις, αποφάσισε ομόφωνα να Σας απονείμει τον τίτλο του Επιτίμου Διδάκτορα του Τμήματος.

Μακαριότατε,

Ως Πρόεδρος του Τμήματος, ομολογώ ότι αισθάνομαι ιδιαίτερη συγκίνηση, διότι έχω την εξαιρετική τιμή να αναγορεύσω σήμερα Εσάς, τον Προκαθήμενο της Ορθοδόξου Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Αλβανίας, πρώτον Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος.

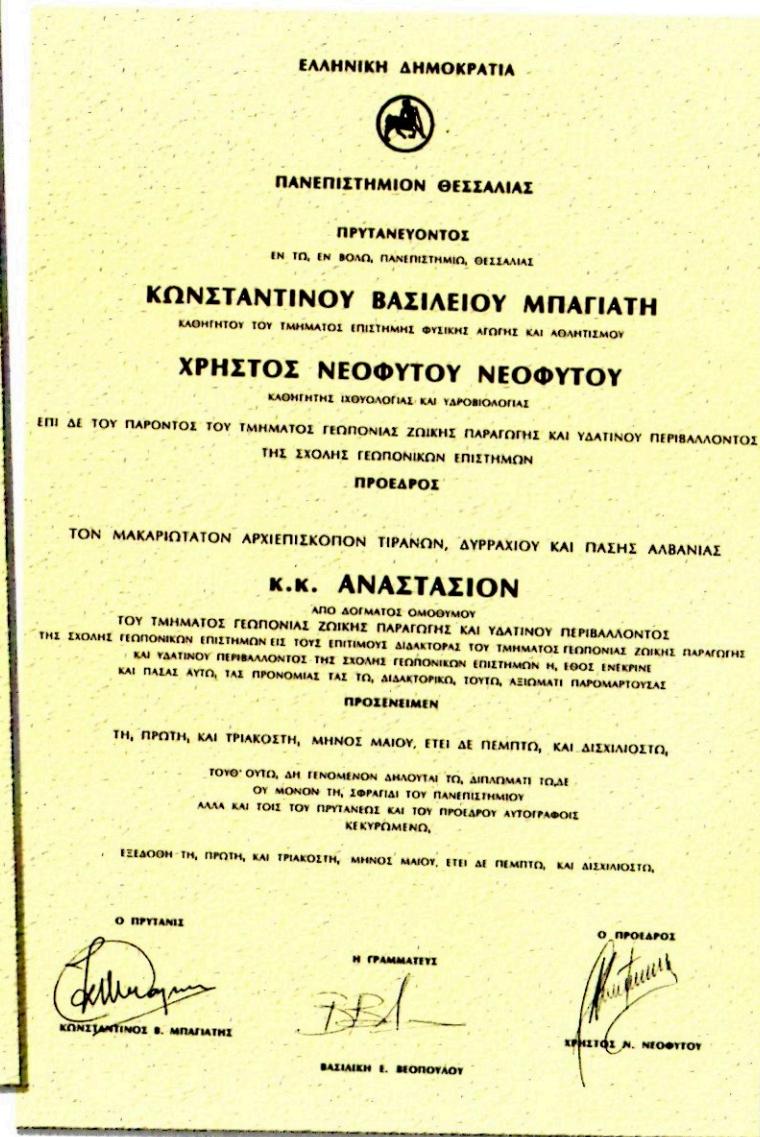
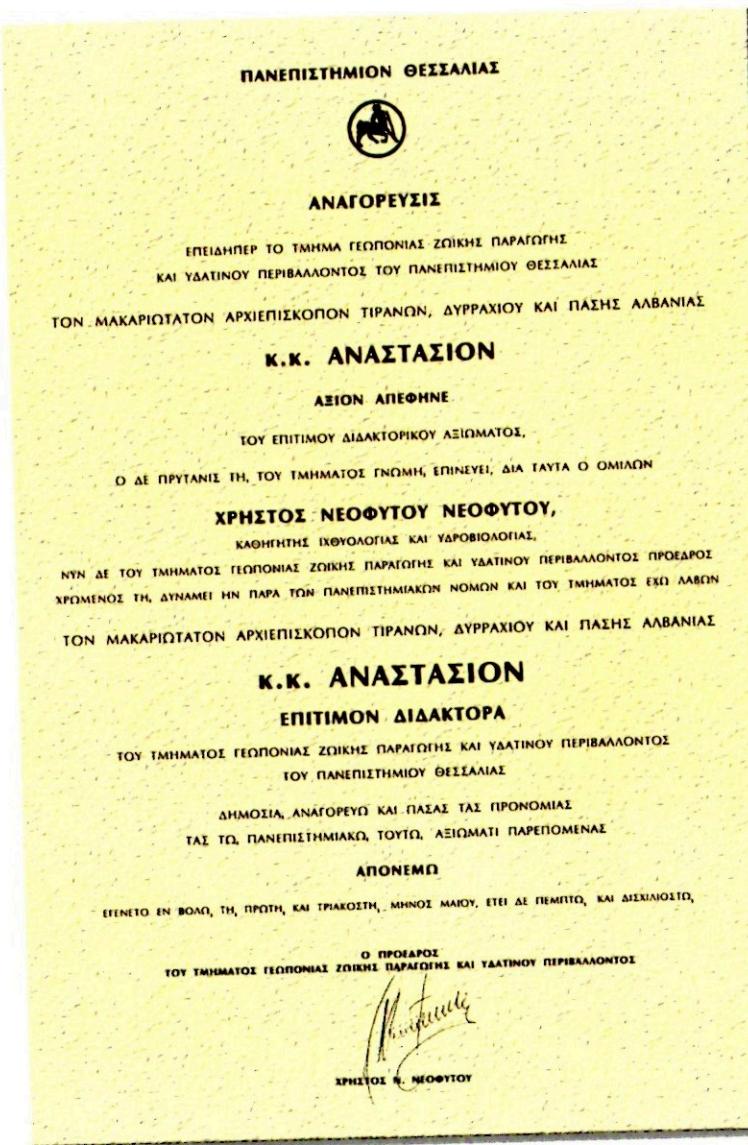

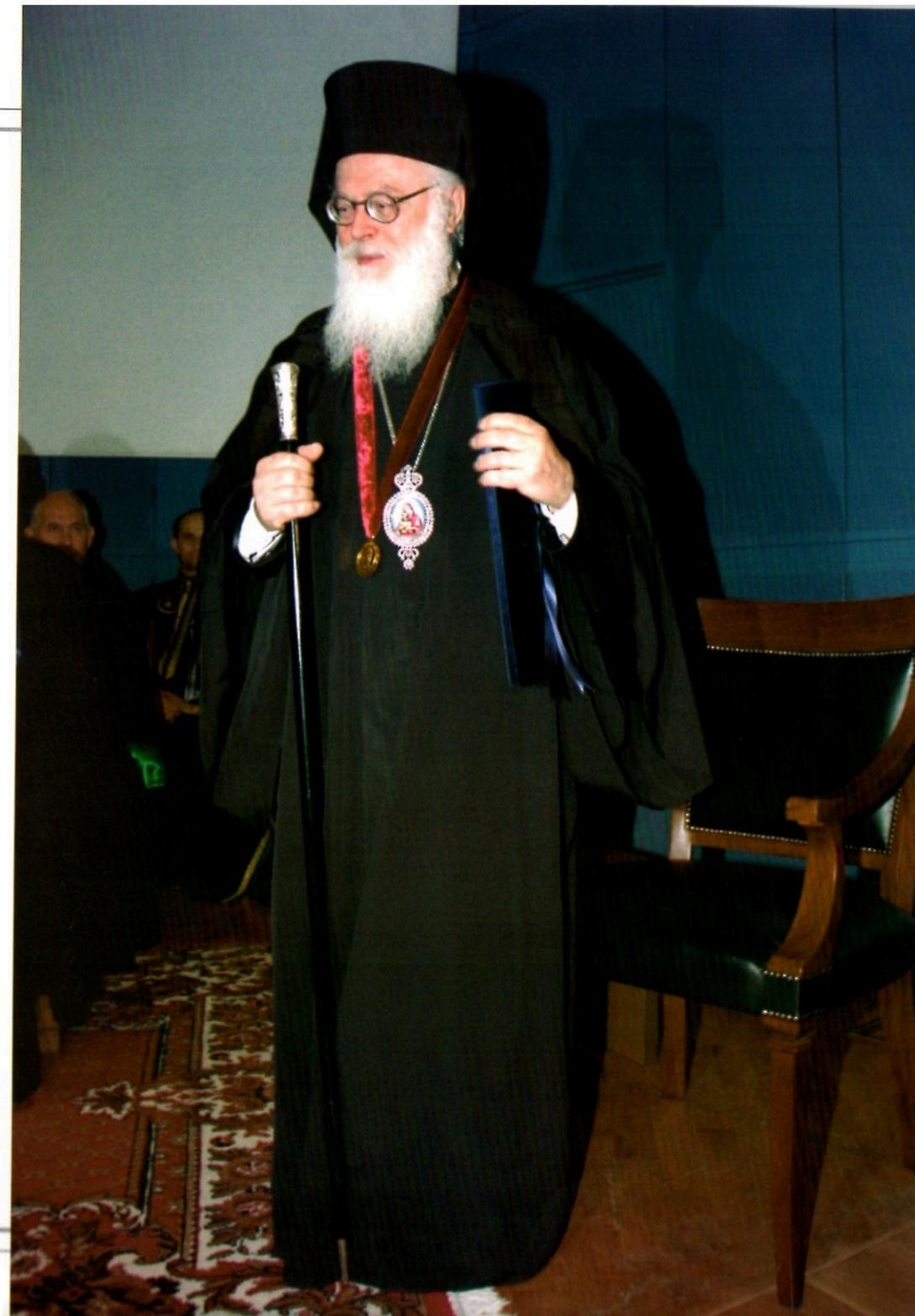
Επίδοση του Διασήματος του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος
από τον Πρόεδρο, Καθηγητή Χρήστου Ν. Νεοφύτου,
προς τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο

Ο Αρχιεπίσκοπος
Τιφάνων, Δυρραχίου
και πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιος
με τον Πρόεδρο
του Τμήματος Γεωπονίας
Ζωικής Παραγωγής και
Υδάτινου Περιβάλλοντος,
Καθηγητή
Χρήστου Ν. Νεοφύτου, και
τον Αναπληρωτή Πρόεδρο,
Αναπληρωτή Καθηγητή
Ιωάννη Γεωργουλάκη

Ομιλία

του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου
κατά την αναγόρευση του σε Επίτιμο Διδάκτορα
του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Προς μια σταθερή ειρηνική συμβίωση στα Βαλκάνια

Η ουσιαστική συμβολή στην ειρηνική συνύπαρξη στα Βαλκάνια απαιτεί συστηματική και υπομονητική προσπάθεια σε τέσσερις κυρίως περιοχές: 1) στήριξη της αρμονικής συμβίωσης μεταξύ των διαφόρων θρησκευτικών κοινοτήτων, 2) πρωτοβουλίες για την υπέρβαση κάθε μορφής βίας, 3) επανεκτίμηση της εννοίας και της σημασίας της εθνικότητος και 4) αγώνας για αυθεντική συμφιλίωση.

1. Στήριξη της αρμονικής συνυπάρξεως των διαφόρων θρησκευτικών κοινοτήτων

Στους λαούς της Νοτιοανατολικής Ευρώπης η θρησκεία διεδραμάτισε από τους πρώτους χριστιανικούς αιώνες θεμελιώδη ρόλο στη διαμόρφωση του πολιτισμού τους, της αυτοσυνειδησίας τους, στους αγώνες για τον εθνικό αυτοπροσδιορισμό τους. Η επί μισό αιώνα επικράτηση απολυταρχικών συστημάτων τα οποία επέβαλαν αθεϊστική εκπαίδευση, νοοτροπία και κοινωνικές δομές στις περισσότερες χώρες της περιοχής αυτής και η πρό ολίγων ετών κατάρρευσή τους έχουν προσθέ-

σει στο σημερινό θρησκευτικό σκηνικό και άλλες ακόμη άτυπες κοινωνικές ομάδες: τους «α-θρήσκους» (θεωρώ ακριβέστερο τον όρο από τον όρο «αθέους»), τους αδιαφόρους και τους αναζητούντες. Οι τελευταίες αυτές ομάδες παραμένουν απροσδιόριστες, χωρίς ιδιαίτερη δική τους δομή, αλλά αντιπροσωπεύουν σημαντικό μέρος του πληθυσμού της συγχρόνου πολιτικής κοινωνίας μας (civil society). Το φαινόμενο αυτό παρατηρείται σε όλες της χώρες της Ν.Α. Ευρώπης, όχι μόνο λόγω παλαιών κομμουνιστικών ιδεολογικών επιδράσεων αλλά και εξ αιτίας των πολλαπλών επιρροών μιας καπιταλιστικής νοοτροπίας και πρακτικές εντελώς αδιαφόρου για τη θρησκευτική εμπειρία.

Όταν λοιπόν προσεγγίζουμε το θέμα του ρόλου της θρησκείας στην περιοχή αυτή, πρέπει νά λάβουμε σοβαρά υπ' όψιν όχι μόνο τις τάσεις και τη δυναμική των παραδοσιακών θρησκευτικών κοινοτήτων (Ορθοδόξων, Ρωμαιοκαθολικών, Μουσουλμάνων σουννιτών και Μπεκτασί) ή των νεοεμφανιζομένων σ' αυτήν θρησκευτικών ομάδων, αλλά και το γεγονός

ότι ένα μεγάλο ποσοστό πολιτών (κυμαινόμενο από χώρα σε χώρα) δεν επιθυμούν να ανήκουν οργανικά σε καμμια θρησκεία.

Ασφαλώς η αναζήτηση νοήματος στην ανθρώπινη ύπαρξη παραμένει βασικό κίνητρο που οδηγεί εκατομμύρια ανθρώπους σε μια θρησκευτική κοινότητα. Και αυτό καμμιά δύναμη δεν είναι σε θέση να αναστείλει, αφού ταυτίζεται με την ανθρώπινη υπόσταση και προσωπικότητα. Το ζητούμενο όμως είναι πως οι διάφορες θρησκευτικές τοποθετήσεις προς τη μία ή προς καμμία πλευρά, αντί να γίνουν ή να χρησιμοποιηθούν ως παράγοντες συγκρούσεως, θα ανυψωθούν σε φορείς δημιουργικής κοινωνικής συνυπάρξεως.

Δεν είναι δυνατόν να προχωρήσω τώρα σε συστηματικές περιγραφές και αναλύσεις. Αναγκαστικά περιορίζομαι σε ορισμένες γενικές επισημάνσεις και προτάσεις, χρησιμοποιώντας την άμεση εμπειρία από τα δυτικά Βαλκάνια. Αρχίζω με μια γενική παρατήρηση: Η μισαλλοδοξία ανάμεσα σε συνυπάρχουσες θρησκευτικές κοινότητες είναι δυνατόν να αναπτυχθεί είτε από σπέρματα θρησκευτικού τύπου -ακριό φονταμενταλισμό- είτε από μη θρησκευτικές ρίζες (π.χ. παράγοντες πολιτικούς, εθνικιστικούς ή αιτίες ψυχολογικές, ιδιοτελείς), που ξητούν να χρησιμοποιήσουν τη θρησκεία για άλλες επιδιώξεις. Όλες αυτές οι ρίζες υπήρξαν ισχυρές στο παρελθόν και παραμένουν εύρωστες στην Ν.Α. Ευρώπη. Αντιστρόφως, η ειρηνική συμβίωση των θρησκευτικών κοινοτήτων μπορεί γενικά να προέλθει από δύο αντίθετες αφετηρίες: είτε από την αδιαφορία για τη θρησκευτική εμπειρία είτε από τη συνειδητή βίωση της βαθύτερης ουσίας της θρησκείας, όπως προβάλλει στη ζωή πολλών εξαιρετικών προσωπικοτήτων όλων των θρησκειών.

Στη σύγχρονη εποχή, για την ανάπτυξη αρμονικής συνυπάρ-

ξεως ανάμεσα σε θρησκευτικές κοινότητες, όπως και σε μη θρησκευτικές ομάδες, θεμέλιο αποτελεί ο σεβασμός των Διακηρύξεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προσωπικής ελευθερίας της συνειδήσεως. Στις μέρες μας, τόσο οι χριστιανοί όσο και μουσουλμάνοι διανοούμενοι λόγο-πολύ αποδέχονται τις Διακηρύξεις αυτές. Η καθεμιά από τις θρησκευτικές κοινότητες καλείται, από το βάθος της διδασκαλίας της και από τις καλύτερες σελίδες της παραδόσεώς της, να ανασύρει και αξιοποιήσει τις αρχές μιας υγιούς ανθρωπολογίας. Όλες οφείλουν να τονίσουν τον ειλικρινή σεβασμό προς κάθε ανθρώπινη ύπαρξη και να αγωνισθούν για την ανάπτυξη και την επικράτηση αυτών των αρχών, ώστε να διαποτίσουν το ήθος της ηγεσίας τους και τον τρόπο μιρρώσεως των μελών τους.

Μπορούν επίσης να συνεργασθούν μεταξύ τους για να πληρώσουν το μεγάλο πνευματικό κενό που πρόσφατα έχει δημιουργηθεί σε πολλές βαλκανικές χώρες. Από όσα συμβαίνουν στην Αλβανία, έχω διαπιστώσει ότι, στη μεταβατική περίοδο της τελευταίας δεκαετίας, παρατηρείται μια γενική κρίση στο σύστημα αξιών, έλλειψη εμπιστοσύνης σε όλες τις μορφές εξουσίας, καθώς και μια αβεβαιότητα για το τι αξίζει στη ζωή και τί όχι. Ενώ στο παρελθόν επικρατούσαν συνθήματα μιας συλλογικής σοσιαλιστικής ουτοπίας, τη νεολαία βομβαρδίζει τώρα τό μήνυμα ενός εγκωντρικού καπιταλισμού. Η επιφυλακτικότητα δεσπόζει παντού και εκφράζεται είτε ως απάθεια, είτε ως ανάγκη φυγής.

Μέσα στό πνευματικό κενό που έχει δημιουργηθεί, οι θρησκευτικές κοινότητες καλούνται να καλλιεργήσουν την πίστη στον Θεό και να ανοίξουν πνευματικούς ορίζοντες για την ενίσχυση των ηθικών αξιών, της εισωτερικής πειθαρχίας, καθώς επίσης να στηρίξουν την αντοχή και τη δημιουργικότη-

Πανοραμική άποψη
της Αίθουσας Τελετών
του Πανεπιστήμιου
Θεσσαλίας

τα του ανθρώπου. Φυσικά, αυτό μπορεί να συμβεί μόνο κάτω από συνθήκες φιλικής συμβιώσεως. Με τη χάρη του Θεού, στη σημερινή Αλβανία η αρμονική συνύπαρξη είναι εν πολλούς μία πραγματικότητα. Και ίσως, αυτό μπορεί να αποτελέσει, σε ορισμένες απόψεις, ένα θετικό δείγμα θρησκευτικής συνυπάρξεως στα Βαλκάνια.

2. Πρωτοβουλίες για την υπέρβαση κάθε μορφής βίας

Συνήθως, εκείνοι που αντιμετωπίζουν περισσότερο τον πειρασμό της βίας είναι όσοι διαθέτουν δύναμη -πολιτική, οικονομική, στρατιωτική ή διοικητική. Αυτοί έχουν τη δυνατότητα να επιβάλουν τις προθέσεις και τα σχέδιά τους με διαφόρους χειρισμούς: παραπληροφόρηση, πλύσιμο εγκεφάλου, χρήση απειλών, προσπάθεια εξαγορασμού συνειδήσεων και τα παρόμια.

Εν τούτοις, η βία δεν βρίσκεται μόνο εκεί όπου τα μέσα ενημερώσεως στρέφουν την προσοχή μας. Ενδημεί και σε πόλεις και κοινότητες που θεωρούνται ασφαλείς. Η βία συχνά μας αιφνιδιάζει με τις ποικίλες μορφές του εγκλήματος, μας τρομάζει αφανίζοντας το ανθρώπινο πρόσωπο με τα ναρκωτικά, την ξενοφοβία και τον ρατσισμό. Ενώ, κατά τρόπο τραγικό, ορισμένοι άνθρωποι δεν διστάζουν να επιστρατεύσουν ακόμη και θρησκευτικά συνθήματα και επιχειρήματα για να συντηρήσουν τον αργό ή άγριο χορό της βίας. Τελικά, ας μην υποτιμούμε την επιθετικότητα που κρύβεται μέσα στην ανθρώπινη καρδιά. Ο ιός της βίας που υποβόσκει μέσα στον καθένα μας, σε στιγμές κρίσεως, μπορεί να ενεργοποιηθεί επικίνδυνα.

Στον αγώνα για την υπέρβαση της βίας, οι θρησκευτικές κοινότητες μπορούν να προσφέρουν σημαντική συμβολή,

όπως είναι: οι αρχές αιώνιας αξίας, το όραμα ειρήνης και καταλλαγής, τα ζωντανά παραδείγματα ειρηνοποιών, η δύναμη της συνεχούς αυτοκριτικής καί ανανεώσεως.

Επιτρέψτε μου να αναφερθώ σε δύο περιπτώσεις από την Αλβανία. Στην πρώτη, η Ορθόδοξη Εκκλησία ύψωσε προφητική φωνή εναντίον της βιαιοπραγίας. Στη δεύτερη, προσέφερε ειλικρινή αγάπη στα θύματα της βίας.

α) Το 1997, όταν μια τρομακτική αναρχία καταπόντιζε τη χώρα, πολλές αλβανικές οικογένειες είχαν την ευκαιρία να αποκτήσουν ένα καλάσνικωφ και να το χρησιμοποιήσουν για να αιμυνθούν ή ακόμη και για να ασκήσουν βία.

Σ' αυτές τις δραματικές ώρες του γενικού χάους και της απουσίας του νόμου, ανεξέλεγκτες σκοτεινές δυνάμεις ξέσπασαν από τις καρδιές αναρίθμητου πλήθους ακόμη και των πιο απλών ανθρώπων. Μόλις παρουσιάζοταν ευκαιρία, ο κόσμος αυτός δεν δίσταζε να λεηλατεί νοσοκομεία, ορφανοτροφεία και θρησκευτικά ιδρύματα, με θύματα αρρώστους, ηλικιωμένους, ακόμη και αιθώρα παιδιά. Η Εκκλησία, που μόλις είχε αναγεννηθεί ύστερα από δεκάδες ετών άγριο αθεϊστικό διωγμό, ύψωσε προφητικά τη φωνή της: Χαρακτηριστικές είναι δύο εκκλήσεις που κάναμε το Μάρτιο 1997, στην κορύφωση της εισωτερικής κρίσεως που λίγο έλειψε να οδηγήσει σε εμφύλιο πόλεμο. «Όχι άλλο αίμα. Όχι στη σύρραξη. Όχι στα όπλα. Όχι μίσος στην καρδιά. Μόνο με αυτοκυριαρχία, μετάνοια, αλήθεια, συγγνώμη και συνδιαλλαγή μπορεί να εξασφαλισθεί ουσιαστική ειρήνευση» (6.3.1997).

«Επί τέλους, ως σταματήσει αυτή η υστερία. Είναι ανήκουστο να διαμαρτύρεται κανείς εναντίον της αδικίας που του έγινε από κάποιους ισχυρούς, αδικώντας ο ίδιος άλλους πιο ανίσχυρους. Αυτοί που έτσι ενεργούν δεν φαίνεται να πιστεύουν σε τίποτε. Παρά ταύτα - ιδίως όσοι ισχυρίζονται ότι ανή-

κουν σε κάποια θρησκευτική κοινότητα - ας το ακούσουν υπεύθυνα: Όσα και αν αρπάξουν, δεν πρόκειται να δουν προκοπή, αν δεν μετανοήσουν έμπρακτα. Είναι σαν να κάνουν επενδύσεις σε παρατράπεζες. Χαίρονται για λίγο, αλλά μακροπρόθεσμα θα τα χάσουν όλα. Κανείς δεν μπορεί να πάιζει με τη δικαιοσύνη του Θεού. Όσοι πιστοί, ας περιφρουρήσουμε, εν ονόματι του Θεού του ζώντος, τους αδυνάτους, όλους τους χώρους λατρείας, τα σχολεία, τα κέντρα κοινωνικής ευποιίας. Ας αντισταθούμε, όσο γίνεται πιο αποφασιστικά, στην ασυγχώρητη αυτή αδικία που μεταδίδεται σαν επιδημική νόσος. Χωρίς φόβο! «Η τελεία αγάπη εξω βάλλει τον φόβον» (Α' \Ιω. 4:18)» (15.3.1997).

Πολλοί άνθρωποι, διαφόρων πεποιθήσεων, άκουσαν τη φωνή της αυτή με προσοχή και σεβασμό.

(β) Δεν προφθάσαμε να ανακάμψουμε, όταν το 1999, εκαντόντας χιλιάδες θύματα βίας από το Κοσσυφοπέδιο κατέκλυσαν τη χώρα. Η Ορθόδοξη Εκκλησία έσπευσε να εκφράσει την αγάπη της προς τους πρόσφυγες, χωρίς να εξετάζει ποια ήταν η θρησκευτική τους ταυτότητα ή μάλλον, γνωρίζοντας ότι στην συντριπτική πλειοψηφία τους ήσαν μουσουλμάνοι. Η Εκκλησία επιστράτευσε όλα τα μέλη της, ειδικότερα τους νέους και τις γυναίκες. Παρακίνησε φίλους ανά την οικουμένη κατορθώνοντας να συλλέξει περισσότερα από 12 εκατομμύρια δολλάρια, και ανέπτυξε μιά ευρύτατη στοργική φροντίδα που ανακούφισε περισσότερους από 33.000 πρόσφυγες.

Τη στιγμή που φωνές προερχόμενες από ποικίλους κύκλους προσπαθούσαν να προσδώσουν θρησκευτικούς τόνους στον πόλεμο του Κοσσυφοπεδίου, εμείς διαμαρτυρόμαστε έντονα.

Στην πρώτη μας Έκκληση (13.3.1998), τονίσαμε ότι: «Η βία φέρνει βία και μέσα στον φαύλο αυτό κύκλο ο αθώος και ο

αδύναμος γίνονται τα θύματα. Η Εκκλησία μας επιμένει ότι κανείς δεν έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το άγιο λάδι της θρησκείας για να δυναμώσει τη φωτιά των ενόπλων συγκρούσεων. Η θρησκεία είναι ένα θείο δώρο, για να γαληνεύει τις καρδιές, να θεραπεύει τις πληγές και να φέρνει πλησιέστερα, εν ειρήνη, άτομα και λαούς». Αυτές τις απόψεις υποστηρίζαμε σε όλες τις επαφές μας με αντιπροσώπους άλλων κρατών.

Σε μια επόμενη Έκκληση (24.6.1999), τονίσαμε ότι «μετά την παύση των ενόπλων συγκρούσεων, όλες οι θρησκείες καλούνται να συνεργασθούν για την ειρήνη και τη συμφιλίωση. Ιδιαίτερος σεβασμός πρέπει να επιδειχθεί σε κάθε θρησκευτικό σύμβολο και μνημείο (τζαμί, ναό, τεκέ ή μονή). Βασική προϋπόθεση για την ειρήνη και τη δικαιοσύνη πού όλοι ζητούμε στην περιοχή μας είναι πρώτα από όλα ο σεβασμός για ο, τιδήποτε είναι αφιερωμένο στον Θεό της ειρήνης και της δικαιοσύνης. Όταν καταστρέφονται μνημεία λατρείας, τότε τραυματίζεται ό, τι το πιο πολύτιμο και ελπιδοφόρο έχει υπάρξει».

Όταν οι πρόσφυγες επέστρεψαν στο Κοσσυφοπέδιο, μας έστειλαν πολυάριθμα σημειώματα εκφράζοντας την ευγνωμοσύνη τους. Ένας από αυτούς, ο Ραμαντάν, έζησε δύο μήνες στην κατασκήνωση μας στο Ντροκ. Στο διάστημα αυτό, ο ίδιος και η οικογένειά του έγιναν φίλοι με σπουδαστές της Θεολογικής μας Ακαδημίας. Μιά εβδομάδα μετά την επιστροφή του στο Κοσσυφοπέδιο, γύρισε πίσω στα Τίρανα για να αγοράσει προμήθειες. Κατά την επίσκεψή του αυτή πέρασε από την Αρχιεπισκοπή και έδωσε μια ελαιογραφία «σε ένδειξη ευγνωμοσύνης για ό, τι η Εκκλησία έκανε γι' αυτόν». Είπε ότι η ελαιογραφία αυτή ήταν το μόνο αξιόλογο αντικείμενο που είχε μείνει στο σπίτι του και πρόσθεσε ότι εξ αιτίας των πράξεων αγάπης της Ορθοδόξου Εκκλησίας εξακολούθησε

να ελπίζει στην ανθρωπότητα παρ' όλες τις φρικαλεότητες που είχε δει και ότι τώρα κατάλαβε, διότι το είδε με τα ίδια του τα μάτια, τη σημασία της αληθινής χριστιανούσύνης.

3. Επανεκτίμηση της εννοίας και σημασίας της εθνικότητος

Απαιτείται ασφαλώς μεγάλη τόλμη και πνευματική δύναμη για να προτείνει κανείς μια τέτοια θέση, διότι αυτό είναι το πιο σύνθετο πρόβλημα που αντιμετώπισαν τα Βαλκάνια στον 20ό αιώνα. Η γνωστή φράση του Ψαλμωδού, «Μακάριον τό έθνος, ου ἐστὶ Κύριος ο Θεός αυτού, λαός ον εξελέξατο εἰς κληρονομίαν εαυτῷ» (Ψαλμ. 32:12), χρησιμοποιήθηκε ιδιότυπα σε πολλές περιπτώσεις. Ακόμη και ανθρωποί αδιάφοροι ως προς τη θρησκεία ή και αυτοί που δηλώνουν «άθεοι», υποστήριξαν και εξακολουθούν να υποστηρίζουν τις πιο ακραίες θρησκευτικές θέσεις απλώς και μόνο για να στηρίξουν τα εθνικιστικά τους οράματα και συμφέροντα.

Αλλά, βεβαίως, η Αγία Γραφή δεν περιορίζεται στην ευλογία και τη διαβεβαίωση της ευτυχίας του ευσεβούς έθνους. Ανοίγει ορίζοντα ευλογιών προς ολόκληρο τον κόσμο. Ο Θεός είναι αυτός που δημιούργησε τα πάντα και που για όλα προνοεί. Επομένως, μιλονότι ένα έθνος μπορεί να θεωρεί ότι έχει την ευλογία Του, επειδή ο Θεός είναι ο Κύριος του, εν τούτοις δεν μπορεί να αξιώνει ότι την κατέχει μονοπωλιακά. Κανένας λαός, ανεξαρτήτως της θεοσεβείας του, δεν δικαιούται αποκλειστικά την απεριόριστη αγάπη του Θεού. Ειδικότερα, το να έχει κάποιο έθνος ή ομάδα εθνών προκινεί με τη χριστιανική πίστη δεν σημαίνει ότι έχει το δικαίωμα να μονοπωλεί τον Θεό και να θεωρεί τα άλλα ως δευτέρας τάξεως έθνη. Ο Απόστολος Παύλος σαφώς ετόνισε ότι ο Θεός «εποίησε τε εξ ενός αίματος παν έθνος ανθρώπων κατοικείν

επί παν το πρόσωπον της γης» (Πράξ. 17:26). Όλα τα έθνη ανήκουν στην ίδια ανθρωπότητα που δημιουργήθηκε από τον ίδιο Θεό.

Σ' αυτή τη νέα περίοδο της παγκοσμιοποίησεως, κάθε λαός καλείται να αντιμετωπίσει το μεγάλο πρόβλημα της διαφυλάξεως της ταυτότητός του. Η πίστη μας όμως στον Θεό, τον Κύριο της οικουμένης, απελευθερώνει από την οποιαδήποτε εγωκεντρική τάση. Η φιλοδοξία, και το δικαίωμα διατηρήσεως της ιδιομορφίας μας δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί εις βάρος του πλησίου, εις βάρος της αλήθειας και της δικαιοσύνης.

Επί αιώνες, οι λαοί των Βαλκανίων έχουν συμβιώσει μέσα σε πανίσχυρες αυτοχροατορίες –τη Ρωμαϊκή, τη Βυζαντινή και την Οθωμανική- δημιουργώντας με αλληλοεπιδράσεις τον δικό τους πολιτισμό. Αυτή η ικανότητα μπορεί να εξακολουθήσει να υφίσταται και στη ανατέλλουσα νέας μορφές «αυτοκρατορία» –την Ευρωπαϊκή Κοινότητα.

Είναι καιρός να βελτιώσουμε τον δρόμο διορθώνοντας τη λανθασμένη, συχνά διαστρεβλωμένη εικόνα που σχηματίσθηκε στη συνείδηση των Βαλκανικών λαών για τους άλλους με στερεότυπα ξενοφοβίας που δημιούργησαν ποικίλα εθνικιστικά καθεστώτα μέσω διαφόρων μεθόδων. Οφείλουμε να αναγνωρίσουμε τις θετικές πλευρές των γειτόνων και να μάθουμε να συνεργαζόμαστε. Η ανάπτυξη και η ευημερία μας χώρας μπορούν να βοηθήσουν στην πρόοδο της γειτονικής. Ο «άλλος» δεν πρέπει να θεωρείται ως απειλή από τις κατάλληλες συνθήκες μπορεί να αποτελέσει ευλογία.

4. Αγώνας για πραγματική συμφιλίωση και βιώσιμη ειρήνη

Η θρησκεία, στο παρελθόν, σε κρίσιμους καιρούς, χρησιμοποιήθηκε για να στηρίξει την εθνική ταυτότητα και άμυνα.

Σήμερα, θρησκευτικοί ηγέτες και λαός καλούνται να ανταποκριθούν σε μια διαφορετική, ανώτερη κλήση - να εργασθούν, με ενθουσιασμό και επιμονή, για τη συμφιλίωση μεταξύ των λαών και για την εδραιώση της ειρήνης στα Βαλκάνια και σε ολόκληρη τη γη. Ο κοινός μεγάλος εχθρός είναι το μίσος και αυτό οφείλουμε να αντιμετωπίσουμε αποφασιστικά. Μόνο μέσω μιας έντονης και κοινής προσπάθειας μπορούμε να ελπίζουμε στην μείωση και ακόμη τη θεραπεία της μεγάλης αυτής ασθένειας. Σαν δηλητήριο φιδιού, η καχυποψία και το μίσος έχουν δηλητηριάσει τις καρδιές χιλιάδων ανθρώπων στα Βαλκάνια.

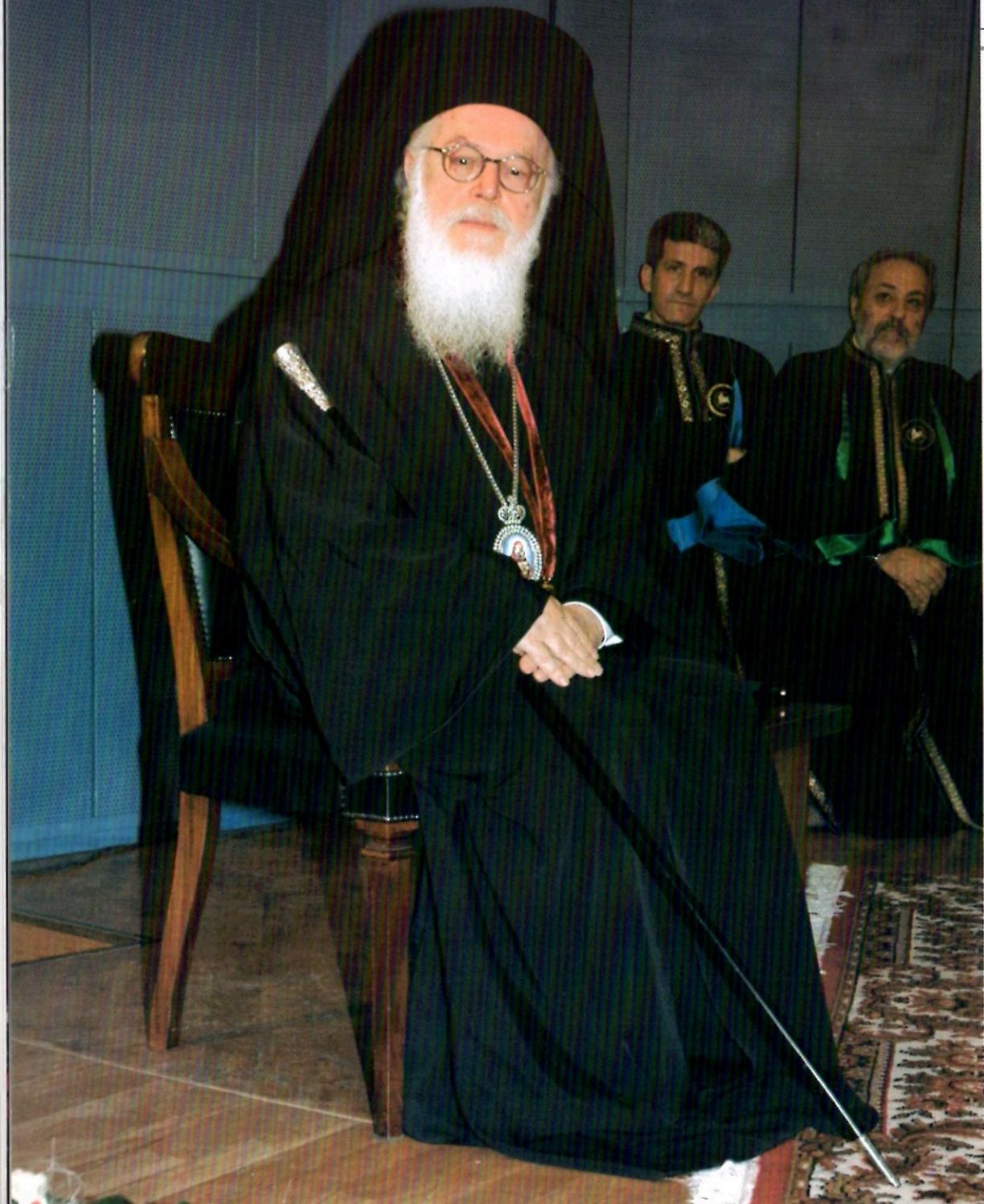
Η αυθεντική θρησκευτική διδασκαλία και τα συγκεκριμένα σχετικά παραδείγματα είναι σε θέση να καλλιεργήσουν στις καρδιές των ανθρώπων το αντίδοτο για τον κίνδυνο αυτό, το αντίδοτο που είναι η συγνώμη και η αγάπη. Ειρήνη αδιάπτωτη δεν μπορεί να εδραιωθεί μόνο με διπλωματικές και πολιτικές διαπραγματεύσεις. Επιτυγχάνεται κυρίως μέσω δραστηριασμάτων εργασίας εμπνευσμένων ανθρώπων που πιστεύουν στον Θεό της αγάπης και αφιερώνουν τη ζωή τους στον αγώνα με δημιουργικές πρωτοβουλίες για συμφιλίωση και ειρήνη.

Όπως τονίσαμε σε μιά συνάντηση στό Morges της Ελβετίας τον Ιούνιο του 2001, όπου είχαν συγκεντρωθεί 19 ηγέτες από όλες τις θρησκευτικές Κοινότητες των Σκοπίων, «η ειρήνη είναι πολύ σημαντικό θέμα για να το αφήσουμε μόνο στους πολιτικούς». Η ειρήνη αποτελεί επίσης ευθύνη των Εκκλησιών και των θρησκευτικών κοινοτήτων. Πιστεύουμε ακράδαντα ότι οι απαντήσεις στα διάφορα προβλήματα θα πρέπει πάντοτε να αναζητούνται μέσα σε έναν ανοικτό, συνεχή διάλογο, βασισμένο στον σεβασμό απέναντι στις διαφορές και τις αξίες των άλλων θρησκευτικών παραδόσεων και κοινοτήτων».

Τα τελευταία 14 χρόνια στην Αλβανία έγινε μια προσπάθεια καταλλαγής και συμφιλιώσεως σε διάφορα επίπεδα. Πρότον, μεταξύ των Ορθοδόξων διαφόρου εθνικής καταγωγής. Δεύτερον, μεταξύ των χριστιανών που ανήκουν σε διάφορες Εκκλησίες. Τρίτον, μία προσέγγιση και ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ χριστιανών και μουσουλμάνων. Και τέταρτον, αποφυγή συγκρούσεων και σταθεροποίηση της ειρηνικής διαβιώσεως με ανθρώπους που δηλώνουν αγνωστικιστές ή άθεοι. Συγχρόνως κατεβλήθησαν πολλές προσπάθειες για την υπέρβαση της καχυποψίας και της εχθρότητος ανάμεσα στους γείτονες.

Σε μια δημόσια έκκληση (24.6.1999), η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας τόνισε Ιδιαίτερα ότι «οι διάφορες θρησκευτικές κοινότητες, αντλώντας από τα βαθύτερα και γνησιότερα στρώματα της διδασκαλίας και της παραδόσεως μας, καλούμεθα να αναδειχθούμε σε εμπνευσμένους εργάτες συμφιλιώσεως και ειρήνης. Να πρωτοστατήσουμε στην ανοικοδόμηση μιας ελεύθερης και δίκαιης κοινωνίας, που θα σέβεται τη θρησκευτική ελευθερία και την ιδιαιτερότητα του άλλου· ο οποίος, ανεξαρτήτως του τι πιστεύει ή αν πιστεύει, δεν πάνε να είναι δημιουργήμα του Θεού και αδελφός μας».

Επεκτείνοντας το έργο του Χριστού μέσα στο χρόνο, η Εκκλησία έχει την αποστολή και την ευθύνη να είναι ειρηνοποιός και παράγοντας καταλλαγής μέσα στην κοινωνία, σε οποιαδήποτε χρόνο και σε όποια χώρα και αν βρίσκεται ιστορικά. Χρέος της είναι, ελεύθερα, μεθοδικά και άφοβα να κηρύσσει την αλήθεια του ευαγγελίου της καταλλαγής, χαρίζοντας φωνή σ' αυτούς που την έχασαν από δειλία ή φόβο. Οφείλει να προστατεύει τους απροστάτευτους, να αγωνίζεται για την ειρήνη και τη δικαιοσύνη του Θεού και να ιερουργεί τα «μυστήριον της καταλλαγής».

Όλοι εκείνοι που έχουν αποδεχθεί τη «λογική του Σταυρού και της Αναστάσεως» υποχρεούνται να γίνουν «πρέσβεις Χριστού, τονίζοντας προς όλες τις κατυθύνσεις: 'Όχι στο μίσος· όχι στην παραπληροφόρηση· όχι στην εμμονή σε παλαιές έχθρες. Η διαχωριστική γραμμή μεταξύ καλού και κακού δεν βρίσκεται μεταξύ προσώπων, κοινωνικών ομάδων ή λαών. Εν υπάρχει στην καρδιά του κάθε ανθρώπου. Είναι λοιπόν απαραίτητο το φως της αγάπης να εισχωρήσει στις πλέον ενδόμυχες πτυχές της σκέψεως και της συνειδήσεως όλων μας. Εκεί εντοπίζεται η κοινή μας ευθύνη.

* * * *

Συνοπτικά: Χρειάζονται συστηματικοί αγώνες, με δημιουργική σκέψη, για να γίνει πραγματικότητα το άραμα της ειρηνικής συνυπάρξεως μεταξύ των λαών των Βαλκανίων και κατ' επέκταση όλου του κόσμου. Ιδιαίτερα πρέπει να τονισθεί ότι κάθε μιορφή πολέμου στο όνομα της θρησκείας αποτελεί προσβολή κατά της ίδιας της θρησκείας.

Πιστεύουμε ακλόνητα ότι, σ' αυτή την ιστορική ώρα, το μόνο αντίδοτο στο μίσος που έχει σπαρεί και φυτρώσει στην περιοχή μας και που είναι επικίνδυνο όσο μακροπρόθεσμα η ραδιενέργεια, αποτελούν οι πρωτοβουλίες ειλικρινούς αγάπης, που εκτελούνται με τόλμη και επιμονή.

Η σταθερή πρότασή μας είναι αυτή: Με την ενεργό συμβολή όλων των θρησκευτικών κοινοτήτων και παντός προσώπου καλής θελήσεως, να προχωρήσουμε προς μια μεγαλύτερη κοινοπολιτεία ειρήνης και αλληλεγγύης, η οποία θα εξασφαλίζει δικαιοσύνη και ανθρώπινη αξιοπρέπεια για κάθε πρόσωπο, κάθε λαό και κάθε μειονότητα, οδηγώντας τελικά σε ένα γνησιότερο και πληρέστερο ανθρώπινο πολιτισμό.

Τα μέλη της Χορωδίας
Εκπαιδευτικών
νομού Μαγνησίας
ερμηνεύουν
βυζαντινούς ύμνους
και έργα
του Μάνου Χατζηδάκι.
Διευθύνει ο Γιάννης Γράμψας

ΜΕΡΟΣ Γ'

Τελετή αναγόρευσης
του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας
σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Ιατρικής της Σχολής Επιστημών Υγείας
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στη Λάρισα

Λάρισα, 1η Ιουνίου 2005
Αμφιθέατρο Τμήματος Ιατρικής

λη. Β. Παπανικολάου «Αγγέλος Πισσής» (λιτόμερεια) 2002

Ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Καθηγητής Κωνσταντίνος Β. Μπαγιάτης

και ο Πρόεδρος του Τμήματος Ιατρικής
Καθηγητής Νικόλαος Ε. Σταθάκης

έχουν την τιμή να σας προσκολέσουν να παρευρεθείτε στην τελετή
Αναγόρευσης
του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου και Πάσης Αλβανίας
κ. κ. Αναστασίου

σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Ιατρικής της Σχολής Επιστημών Υγείας
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Η τελετή θα πραγματοποιηθεί στο Αμφιθέατρο του Τμήματος Ιατρικής,
Παπακυριαζή 22, στη Λάρισα, την Τετάρτη 1^η Ιουνίου 2005 και ώρα 19.00.

Με τιμή

Ο Πρύτανης
Κωνσταντίνος Β. Μπαγιάτης

Ο Πρόεδρος του Τμήματος
Νικόλαος Ε. Σταθάκης

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΤΕΛΕΤΗΣ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗΣ
ΣΕ ΕΠΙΤΙΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΙΡΑΝΩΝ,
ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ κ.κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΣΕ ΕΠΙΤΙΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΠΑΠΑΚΥΡΙΑΖΗ 22 ΛΑΡΙΣΑ
ΤΕΤΑΡΤΗ 1 ΙΟΥΝΙΟΥ 2005
ΩΡΑ 19.00

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΕΛΕΤΗΣ ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΗΣ
ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΤΑΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΤΙΡΑΝΩΝ,
ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΑΛΒΑΝΙΑΣ κ.κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ
ΣΕ ΕΠΙΤΙΜΟ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΓΕΙΑΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Προσφώνηση του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου
και Πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου
από τον Πρύτανη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας,
Καθηγητή κ. Κωνσταντίνο Β. Μπαγιάτη.

«Έπαινος» προς τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου
και Πάσης Αλβανίας από τον Πρόεδρο του Τμήματος Ιατρικής
Καθηγητή κ. Νικόλαο Ε. Σταθάκη.

Ανάγνωση της Εισήγησης από τον Καθηγητή κ. Κωνσταντίνο Ν. Μαλίζο.

Ανάγνωση του Ψηφίσματος και της Αναγόρευσης
από τον Πρόεδρο του Τμήματος Ιατρικής
Καθηγητή κ. Νικόλαο Ε. Σταθάκη.

Επίδοση του Ψηφίσματος, της Αναγόρευσης,
του Διδακτορικού Διπλώματος και του Διασήμου του Τμήματος Ιατρικής
από τον Πρόεδρο του Τμήματος, Καθηγητή κ. Νικόλαο Ε. Σταθάκη.

Ομιλία του Τιμωμένου

Πέρας της Τελετής

Ο Μακαριότατος
Αρχιεπίσκοπος Τιράνων,
Δυρραχίου και
πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιος
κατά την είσοδό του
στο Αμφιθέατρο
του Τμήματος Ιατρικής
στη Λάρισα

Ο Αρχιεπίσκοπος
κ.κ. Αναστάσιος
με τον Πρύτανη, Καθηγητή
Κωνσταντίνο Μπαγιάτη,
τον Αντιπρύτανη,
Καθηγητή
Κωνσταντίνο Γουργουλιάνη,
και τον Πρόεδρο
του Τμήματος Ιατρικής,
Καθηγητή
Νικόλαο Σταθάκη.

Ο Πρύτανης
του Π.Θ., Καθηγητής
Κωνσταντίνος Μπαγιάτης,
κατά την προσφώνηση του
Αρχιεπισκόπου
κ.κ. Αναστασίου

Προσφώνηση

του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων,
Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο

**Πρότανης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας
Καθηγητής Κωνσταντίνος Β. Μπαγιάτης**

Μακαριότατε.

Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας γιορτάζει σ' όλη τη διάρκεια της ακαδημαϊκής χρονιάς, που τώρα πλησιάζει προς το τέλος της, τα είκοσι χρόνια από την ίδρυσή του. Οι πρυτανικές αρχές κατά τη διάρκεια αυτής της χρονιάς προσκάλεσαν διάφορες προσωπικότητες, που με την παρουσία τους τίμησαν το Πανεπιστήμιο μας. Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, τύχη αγαθή, τιμά σήμερα με τον τίτλο του επίτιμου διδάκτορα του Τμήματος Γεωπονίας Ζωικής Παραγωγής και Υδάτινου Περιβάλλοντος, τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο και του απονέμει το Χρυσό Μετάλλιο του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Επιτρέψτε μου κυρίες και κύριοι, να προβώ, κατ' αρχάς, σε μία σύντομη αναφορά σ' αυτά τα είκοσι χρόνια του Πανεπιστημίου μας και, ακολούθως, να παρουσιάσω εν συντομίᾳ το έργο και την προσωπικότητα του τιμώμενου Μακαριότατου κ.κ. Αναστάσιου.

Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ιδρύθηκε με το Προεδρικό Διάταγμα 84/84 με έδρα το Βόλο και δέχθηκε τους πρώτους

φοιτητές κατά το ακαδημαϊκό έτος 1988-89. Την πρώτη χρονιά λειτούργησαν το ενιαίο τότε Τμήμα Γεωπονίας και τα δύο Παιδαγωγικά Τμήματα, δηλαδή αυτό της Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ) και το Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης (ΠΤΠΕ). Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας είναι αφιερωμένο στον Θεσσαλό ήρωα και εθνεγέρτη Ρήγα Βελεστινλή και έχει ως έμβλημά του τον Κένταυρο. Σήμερα το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας βρίσκεται στο μέσο της κλίμακας μεγέθους των Ελληνικών Πανεπιστημίων. Αποτελείται από 4 Σχολές με 14 Τμήματα, δύο ανεξάρτητα Τμήματα. Τα 16 συνολικά Τμήματα του Πανεπιστημίου μας λειτουργούν στα τέσσερα μεγάλα αστικά κέντρα της Θεσσαλίας, Βόλο, Λάρισα, Τρίκαλα και Καρδίτσα. Ακόμη στο Πανεπιστήμιο μας λειτουργούν 14 προγράμματα μεταπτυχιακών σπουδών.

Ο συνολικός αριθμός προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών υπερβαίνει τους 6.500. Ο αριθμός των μονίμου διδακτικού προσωπικού υπερβαίνει τους 400 και των συμβασιούχων διδασκόντων τους 600. Ο συνολικός αριθμός των εργαζομένων στη διοίκηση και τεχνική υποστήριξη του Π.Θ. ξεπερνά τους 1.000. Σκοπός της ίδρυσης του Πανεπιστημίου, όπως

αναφέρεται στην εισηγητική έκθεση που συνόδευε το Προεδρικό Διάταγμα ίδρυσης, ήταν:

- Η διδασκαλία και η έρευνα σε θέματα που αφορούν την ανάπτυξη της χώρας με έμφαση στη Γεωπονία και Χωροταξία, γι' αυτό άλλωστε τα δύο από τα πρώτα πέντε Τμήματα ήσαν της Γεωπονίας και Χωροταξίας.
- Η εκπαίδευση εξειδικευμένου επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού για την κάλυψη των αναγκών της χώρας
- Η μείωση εξόδου των φοιτητών στο εξωτερικό
- Η διευκόλυνση επανόδου Ελλήνων Επιστημόνων της αλλοδαπής

Πέραν των παραπάνω, η ίδρυση του Π.Θ. είχε και έναν περισσότερο αισιόδοξο σκοπό. Ο σκοπός αυτός ήταν η ίδρυση ενός Πανεπιστημίου που θα συνεισφέρει στην ανάπτυξη της Θεσσαλίας, καθώς τα τμήματα που θα λειτουργούσαν στο Πανεπιστήμιο ήταν τμήματα που θεράπευναν εφαρμοσμένες επιστήμες, όπως αυτή της Γεωπονίας, Ιατρικής, Μηχανικών κ.λπ. Παράλληλα, το Πανεπιστήμιο θα συνεργαζόταν, στο πνεύμα της διεθνούς συνεργασίας, με Πανεπιστήμια άλλων Ευρωπαϊκών ή όχι χωρών, είτε σε επίπεδο ανταλλαγής σπουδαστών είτε σε επίπεδο εκπόνησης κοινών ερευνητικών προγραμμάτων, εκπόνησης κοινών προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών.

Στο σύντομο αυτό χρονικό διάστημα λειτουργίας του, το Πανεπιστήμιο μας ανταποκρίθηκε σε μεγάλο βαθμό στους στόχους αυτούς και στα οράματα της ίδρυσής του. Για να μην περιαυτολογούμε, όμως, ας αφήσουμε τον ιστορικό του μέλλοντος να κάνει αυτές τις διαπιστώσεις σχετικά με το βαθμό επιτυχίας του Πανεπιστημίου μας, σχετικά ακόμη και με το βαθμό κατάξιωσης και αποδοχής από τους λοιπούς πολίτες της Θεσσαλίας που βρίσκονται εξω από την πανεπιστημιακή κοινότητα.

Σήμερα, πάντως, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ακολουθεί μία σταθερή ανοδική πορεία, και αυτό δεν είναι μόνο κατά δική μου δήλωση, αλλά και σύμφωνα με την άποψη που έχει διατυπώσει η ηγεσία του καθ' ύλην αρμοδίου υπουργείου, δηλαδή του ΥΠΕΠΘ, με δηλώσεις της τωρινής αλλά και της προηγούμενης ηγεσίας του. Το Πανεπιστήμιο μας ακολουθεί μια ανοδική πορεία σε ό,τι έχει σχέση με τη διεθνή του φυσιογνωμία. Συμμετέχει ενεργά στα προγράμματα ανταλλαγών φοιτητών και διδακτικού προσωπικού, έχει συνάψει συκοφαντίες με ξένα Πανεπιστήμια και λειτουργεί από κοινού Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών με ξένα Πανεπιστήμια.

Στο Πανεπιστήμιο μας σήμερα, όπως σας ανέφερα αρχικά, λειτουργούν 14 Π.Μ.Σ., ο αριθμός αυτός όμως δείχνει μια τάση διαρκούς ανόδου, όπως επίσης και ο αριθμός των ερευνητικών προγραμμάτων που εκπονούνται από το Πανεπιστήμιο μας και έχουν ως αποδέκτες Δήμους και Νομαρχίες απ' όλη την Ελλάδα, πράγμα που σημαίνει ότι η φήμη του Πανεπιστημίου μας έχει ήδη ξεπεράσει τα όρια της Θεσσαλίας. Ταυτόχρονα, το Πανεπιστήμιο μας μετέχει σε πολλά εταιρικά σχήματα εντός του χώρου της Θεσσαλίας, που αποβλέπουν στην παραγωγή τεχνογνωσίας και στην παροχή βιοήθειας προς νέους επιστήμονες, προκειμένου να ξεκινήσουν την επαγγελματική τους καριέρα. Χαρακτηριστικά, μπορώ να σας αναφέρω το Τεχνολογικό Πάρκο Θεσσαλίας και τις θερμοκοιτίδες ανάπτυξης που αυτό παρέχει προς νέους αποφοίτους μας.

Στο Πανεπιστήμιο μας λειτουργούν με επιτυχία υπηρεσίες για την προώθηση εκπαιδευτικών και ερευνητικών προγραμμάτων με τις λοιπές χώρες της Ε.Ε., καθώς επίσης και τα Γραφεία Διασύνδεσης και Διαμεσολάβησης, που έχουν ως

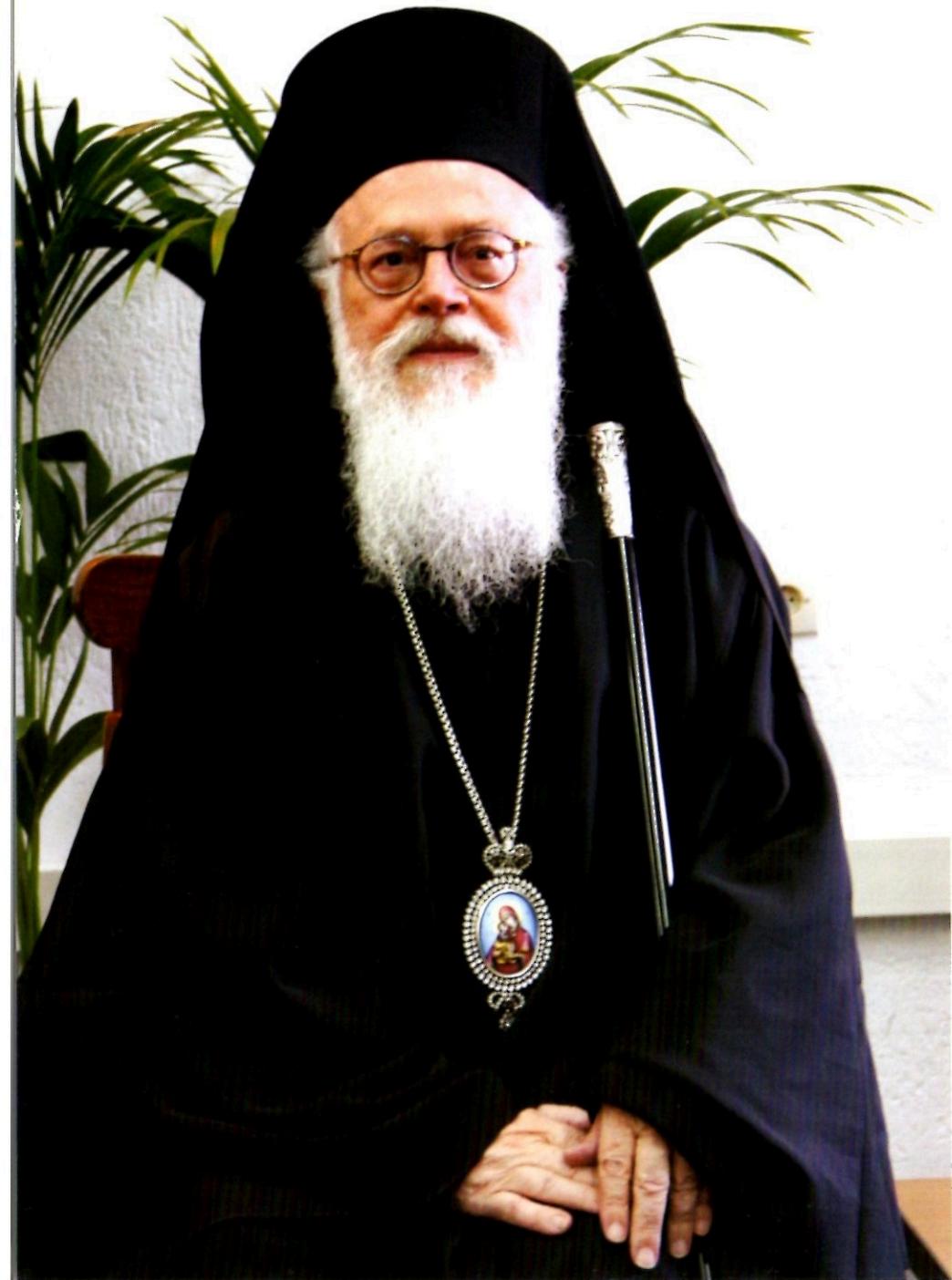
στόχο την εξυπηρέτηση των φοιτητών του Πανεπιστημίου μας, αλλά και τη δημιουργία πιο στενών δεσμών ανάμεσα στους φορείς της Θεσσαλίας και στο Πανεπιστήμιο. Πρόσφατα, και για πρώτη φορά, λειτούργησαν στο Πανεπιστήμιο μας οι «Ημέρες Σταδιοδρομίας» που έφεραν σε επαφή τα τμήματα και τους φοιτητές του Πανεπιστημίου μας με ενδιαφερόμενους φορείς.

Όλα αυτά δείχνουν ότι το Πανεπιστήμιό μας όχι μόνον ενδιαφέρεται για την ποιότητα των σπουδών που παρέχει, αλλά και για την, όσο το δυνατόν, καλύτερη αποκατάσταση των πτυχιούχων του. Είναι, δηλαδή, ένα Πανεπιστήμιο που συνδυάζει την επιστημονική ανέλιξη με ταυτόχρονη ανάπτυξη ενός πνεύματος φροντίδας και αγάπης για τους φοιτητές του.

Ειδικότερα, επιβάλλεται η συνεχής βελτίωση και ενίσχυση της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών ενισχύοντας την υψηλή ποιότητα της εκπαίδευσης και έρευνας, της σύνδεσής του με την εν γένει οικονομική κοινωνική και πολιτιστική ζωή της διεθνούς παρουσίας του, καθώς και της υιοθέτησης ευέλικτων δομών λειτουργίας και καινοτόμων διαδικασιών. Η μέχρι σήμερα ανοδική πορεία του Πανεπιστημίου αποτελεί αισιόδοξο μήνυμα για την περαιτέρω ανάπτυξή του και για τη δικαιώση των οραμάτων της ίδρυσής του.

Παράλληλα, όμως, όπως σας ανέφερα στην αρχή της σύντομης αυτής ομιλίας μου, κυρίες και κύριοι, τιμούμε σήμερα με τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορος του Τμήματος Ιατρικής της Σχολής Επιστημών Υγείας έναν ακαδημαϊκό δάσκαλο, έναν ιεραπόστολο, μια διεθνή εκκλησιαστική προσωπικότητα ή, όπως, προσφάτως έχει χαρακτηρίσει αυτόν ένας από τους πιστούς της Εκκλησίας, τον Απόστολο της Αγάπης, τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο.

Ο Μακαριότατος κ.κ. Αναστάσιος, την προσωπικότητα και το έργο του οποίου θα παρουσιάσει ο επόμενος ομιλητής, με το φωτεινό δράμα στη σκέψη και στην καρδιά, πέραν από το τεράστιο ιεραποστολικό έργο στην Αφρική, κατάφερε να αναστήσει εκ της τέφρας και να δημιουργήσει μια ζώσα, δυναμική και ειρηνοποιό Εκκλησία στη γειτονική χώρα και να ξαναζωντανέψει πνευματικά το ορθόδοξο ποίμνιο αυτής της χώρας. Πέτυχε, ώστε η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας να γίνει μία κυψέλη δημιουργίας, αγάπης, ειρήνης και ενότητας. Το έργο του εκτείνεται από την ανασυγκρότηση εκ θεμελίων της Ορθοδόξου Εκκλησίας της γείτονος χώρας στην ανοικοδόμηση ναών (χριστιανών και όχι μόνο) σχολείων (τεχνικές σχολές αντίστοιχες με τα IEK, δημοτικά σχολεία και νηπιαγωγεία, ακόμη και παράρτημα του Αρσακείου), ίδρυση νοσοκομείων και κέντρων υγείας, αναδιοργάνωση εκκλησιαστικών δομών (ιερατικές σχολές), φροντίδα για την αγροτική ανάπτυξη, για το περιβάλλον, για τον πολιτισμό. Ο Μακαριότατος κ.κ. Αναστάσιος έχει ακόμη να επιδείξει ένα τεράστιο κοινωνικό έργο με τη δημιουργία και λειτουργία ευαγών ιδρυμάτων, στα οποία περιλαμβάνονται ορφανοτροφεία, παιδοπόλεις, χώροι υποδοχής προσφύγων κ.λπ. Ο ομιλών ύχω επισκεφθεί προσωπικά κάποιους από τους χώρους που σας ανέφερα παραπάνω και, ειλικρινά, μου είναι πολύ δύσκολο να σας περιγράψω αυτό που έχω δει ότι συντελείται στην Αλβανία κάτω από τη φωτισμένη καθοδήγηση αυτού του σεμνού ιεράρχη. Αυτό που μου είναι δύσκολο να σας μεταφέρω είναι η προθυμία και η προσήλωση κάποιων ανθρώπων που εθελοντικά συνεισφέρουν και βοηθούν σ' αυτό το δύσκολο έργο, το χαμόγελο που βλέπεις στα πρόσωπά τους παρά τις δύσκολες και σκληρές συνθήκες κάτω από τις οποίες εργάζονται σε μία χώρα που δεν θα έλεγα ότι αποδέχεται με θετικό

πνεύμα όλες αυτές τις ενέργειες του Μακαριότατου. Όμως, σίγουρα, αυτό που σε εντυπωσιάζει είναι ότι έχεις την αίσθηση πως δύο είναι χαρούμενοι και ευτυχείς γι' αυτό που κάνουν, ότι το μόνο κίνητρο γι' αυτή την προσφορά είναι η ΑΓΑΠΗ.

Ο Μακαριότατος με το έργο και την παρουσία του συνέβαλε στη δημιουργία ενός μοναδικού προτύπου καλής συνεργασίας μεταξύ όλων των θρησκειών με σκοπό την ειρήνη και την ευημερία, γεγονός που έχει αναγνωρισθεί ευρύτατα. Θα ήταν παράληψη να μην τονίσουμε εδώ ότι ο Μακαριότατος, με όλη αυτή τη δράση, έχει συμβάλει τα μέγιστα στη δημιουργία ενός ήπιου γενικά κλίματος μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας βοηθώντας εν γένει τη χώρα μας σε ό,τι έχει σχέση με τη γείτονα χώρα. Προσωπικά, θα τολμούσα να χαρακτηρίσω το Μακαριότατο έναν σύγχρονο Απόστολο της Εκκλησίας που ταυτόχρονα κηρύσσει τον λόγο του Ευαγγελίου, αλλά και υλοποιεί ένα σύγχρονο κοινωνικά αποστολικό έργο. Ο ίδιος, πάντως, χαρακτηρίζει τον εαυτό του με τον τίτλο «Διεθνής Επαίτης», αφού με τις εισφορές πιστών και φίλων αποκλειστικά έχει επιτελεσθεί αυτό το τεράστιο έργο στην Αλβανία.

Γι' αυτό το τεράστιο έργο, το «εξαίσιο θαύμα» όπως το έχει χαρακτηρίσει ο Οικουμενικός Πατριάρχης, το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας τιμά τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας.

Η κ. Εύα Κούρτη,
Υπεύθυνη του Τμήματος
Μορφωτικών Ανταλλαγών
και Δημοσίων Σχέσεων
του Πανεπιστημίου
Θεσσαλίας

Ο Πρόεδρος του Τμήματος
Ιατρικής, Καθηγητής
Νικόλαος Ε. Σταθάκης
εκφωνεί τον έπαινο
προς τον Μακαριότατο
Αρχιεπίσκοπο Τιράνων,
Δυρραχίου και
πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιο

Έπαινος

προς τον Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων,
Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο

*Πρόεδρος του Τμήματος Ιατρικής
Καθηγητής Νικόλαος Ε. Σταθάκης*

Μακαριότατε.

Όλοι εσείς που τιμάτε με την παρουσία σας το σημαντικό για το Τμήμα Ιατρικής γεγονός της αναγορεύσεως σε Επίπου Διδάκτορα του Τμήματος μας, του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου.

Ανέλαβα το δύσκολο έργο της παρουσιάσεως ορισμένων πλευρών της προσωπικότητας του Αρχιεπισκόπου, ενώ το έργο του και το σκεπτικό της αποφάσεως της Γενικής Συνελεύσεως του Ιατρικού Τμήματος θα παρουσιάσει ο συνάδελφος Καθηγητής κ. Κωνσταντίνος Μαλίζος.

Δεν είχα την ευκαιρία και την τιμή να γνωρίζω προσωπικά τον Αρχιεπίσκοπο, αλλά αυτό δεν επηρεάζει αναγκαστικά κατά αρνητικό τρόπο την τοποθέτησή μου, που εκ των πραγμάτων αντανακλά την εικόνα που έχει σχηματίσει ένας ενημερωμένος Έλληνας πολίτης για τον Μακαριότατο όπως αυτή αναδύεται από τη δράση του τα τελευταία ιδίως χρόνια.

Οι πνευματικές του δυνατότητες φάνηκαν ήδη από τα γυμνασιακά του χρόνια και βρήκαν αργότερα διέξοδο στην

έντονη ακαδημαϊκή του δραστηριότητα που ανέπτυξε: πολύχρονες μεταπτυχιακές σπουδές στη Γερμανία, αξιόλογο ερευνητικό και συγγραφικό έργο, ανάδειξη στην έδρα της Ιστορίας των Θρησκευμάτων στην Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Αν όμως η ακαδημαϊκή και πνευματική συγκρότησή του ήταν σπουδαία -και θα ήταν ίσως επαρκής για να χαρακτηριστεί επιτυχημένος- ήταν η ψυχική συγκρότηση του Αρχιεπισκόπου που κυρίως τον ανέδειξε. Η διάθεση προσφοράς και η εθελουσία αυταπάρνηση υπήρξε και είναι το σταθερότερο γνώρισμα της προσωπικότητάς του. Η πολυετής εξωτερική ιεραποστολή στην Αφρική και στην αρχική περίοδο του 1964 αλλά και από το 1981 που έδρασε ως τοποτηρητής της Ιεράς Μητροπόλεως Ειρηνουπόλεως δεν ήταν παρά μια εκδήλωση πόνου, αυταπαρνήσεως και προσφοράς. Άλλα και η αποδοχή της κλήσεως να ποιμάνει μια ξεκληρισμένη και αφανισμένη Εκκλησία, αυτή της Αλβανίας, ήταν -με ανθρώπινα μέτρα στις συγκεκριμένες συγκυρίες- «εκούσια επιλογή θανάτου», όπως γράφει ο Καθηγητής κ. Γιαναράς, ή όπως λέει κάπου ο ίδιος «Δε δέχτηκα ένα θρόνο αλλά ένα

Ο Αρχιεπίσκοπος κ.κ. Αναστάσιος με τις Πρωτανικές Αρχές, μέλοι της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και καθηγητές του Τμήματος Ιατρικής

σταυρό». Η προσφορά υπήρξε η κινητήριος δύναμη των πράξεών του και, όπως λέει κάπου ο ίδιος, «για να βρούμε τον εαυτό μας, πρέπει να προσφέρουμε». Είναι μια άλλη λογική από την επικρατούσα: του συμφέροντος και της ιδιοτέλειας.

Η αυταπάρνησή του αντανακλάται και στην ασκητική, χωρίς ανέσεις, καθημερινή ζωή. Ασκητική στα μεταπτυχιακά χρόνια της Γερμανίας, ασκητική στην Αφρική ως ιεραπόστολος, ασκητικότερη στην Αλβανία όπου μοιράστηκε τις ίδιες συνθήκες ζωής, φτώχειας και στερήσεως με το ποιμνιό του.

Η εγκαρφέρηση και η εμμονή στους στόχους που έθετε, η αταλάντευτη προσήλωση στα καθήκοντα που αναλάμβανε είναι επίσης χαρακτηριστικό του γνώρισμα. Παρέμεινε 25 χρόνια παραγκωνισμένος στη θέση του βοηθού Επισκόπου στην Αθήνα, αλλά με αμείωτο το σθένος επέμεινε στην άρση του σταυρού της ιεραποστολής. Ακόμη και την πανεπιστημιακή έδρα την κέρδισε για να στερεώσει την εξωτερική ιεραποστολή του. Άλλα και τα πρώτα χρόνια της Αρχιερατείας του κάτω από δυσμενέστατες συνθήκες που κινδύνευε ακόμη και η ζωή του, παρέμενε ακλόνητος στην Αλβανία, πιστός στην αποστολή του και

το έργο του. Η βαθιά αγάπη του στον άνθρωπο, σε κάθε ανθρώπινο πρόσωπο, ανεξάρτητα από θρήσκευμα, πίστη, μόρφωση, κοινωνικούς οικονομικής θέση, τον χαρακτηρίζει. Σέβεται και εκτιμά την ετερότητα. Αυτό δεν είναι απλώς ανοχή ούτε απλή διανοητική στάση, αλλά βαθύτερη εκδήλωση της ίλαρής προσωπικότητάς του. Υπερασπίζεται την πίστη και το ποίμνιο του αλλά χωρίς φανατισμούς. Το γνώρισμα αυτό της προσωπικότητάς του δεν εκδηλώθηκε μόνο στις πανεπιστημιακές παραδόσεις και τα συγγράμματα του, όπου διακρίνεται ο σεβασμός για το παρελθόν θρησκειών και αντιλήψεων, αλλά και στην αντιμετώπιση των ανθρώπων στην Αφρική και στην Αλβανία, όπου συνέβαλε στην αρμονική συμβίωση και συνεργασία των διαφόρων θρησκευτικών κοινοτήτων.

Θα επικεντρωθώ τώρα για λίγο στην Αρχιερατεία του στην Αλβανία. Η ανάληψη των καθηκόντων του συνέπεσε σε περίοδο μεγάλης κρίσεως. Οι εκκλησιαστικοί θεσμοί είχαν αποσαθρωθεί, η κοινωνία βρισκόταν σε απόλυτη ρευστότητα και το κράτος υπολειτουργούσε. Μέσα σ' αυτό το χάος πέτυχε το τεράστιο έργο της ανασυγχροτήσεως της Εκκλησίας της Αλβανίας. Το γεγονός αυτό χαρακτηρίστηκε ως θαύμα. Πώς, αλήθεια, έγινε κατορθωτό; Τα γνωρίσματα της προσωπικότητάς του που ήδη περιέχοαμφι τον βοήθησαν πολύ. Οι σπουδές του, η καθηγεσία του, η διεθνής αναγνώριση, οι γνωριμίες με σημαντικούς ανθρώπους τον βοήθησαν να επιβληθεί. Άλλα αυτό δεν αρκούσε. Η βαθιά ανθρωπιά, το περίσσευμα της αγάπης, ο σεβασμός στην ετερότητα ενέπνευσαν πολύ περισσότερο το έργο του. Η παιδεία και οι μελέτες του για το Ισλάμ και τα αφρικανικά θρησκεύματα, η συνεργασία του με ξένους και διαφορετικούς ανθρώπους τού έγιναν πολύτιμοι οδηγοί. Όλα αυτά και η οικουμενική του εμπειρία τον είχαν

οδηγήσει σε μία θεολογία ουσίας, απελευθέρωσης, εύρους και χαράς. Η Εκκλησία να είναι παρούσα σε όλα τα πεδία της ζωής: υγεία, πρόνοια, εκπαίδευση, ανάπτυξη, περιβάλλον· όλα όσα είναι ουσιώδη για τον πολιτισμό. Όπως πιστεύει ο ίδιος, σε όλα πρέπει να εμφυτεύουμε μία πνευματική διάσταση. Η κουλτούρα υπερέχει της τεχνολογίας και η κουλτούρα προϋποθέτει σεβασμό στη δημιουργία του Θεού.

Η επιτυχία, όμως, στην Αλβανία απέδειξε και την πλατιά κοινωνικοπολιτική σκέψη του. Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος ανέδειξε χαρακτηριστικά χαρισματικού ηγέτη κατά τη βεμπεριανή έννοια του όρου. Έννοια πολιτική που ο ίδιος μάλλον θα θεωρεί ακατάλληλη για την περίπτωσή του. Πολιτική, όμως, με την ευρύτατη έννοια του όρου. Επιβλήθηκε και πέτυχε με το χάρισμα, χωρίς τη βοήθεια μηχανισμών επιβολής. Η κοινωνία του χαρισματικού ηγέτη δεν συγκρούεται υποχρεωτικά με την αντίθεσή της, με την αντιστροφή της κοινωνής λογικής που χαρακτηρίζει τον Αρχιεπίσκοπο, «Ο θέλων πρώτος είναι», λειτουργεί «Ως πάντων έσχατος» και «Ο ηγούμενος ως διακονών». Δύο όψεις, πρώτος και έσχατος, ηγούμενος και διακονών, του ίδιου νομίσματος στην περίπτωση του Αρχιεπισκόπου.

Ο Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος μπορεί πια να επικαλεστεί τα λόγια του Αποστόλου «Τον αγώνα του καλού ηγώνισμαι, την πίστην τετήρηκα» και να προσδοκά από τον Κύριο που με πίστη, με αφοσίωση και αυταπάρνηση υπηρέτησε, «τον της δικαιοσύνης Στέφανον».

Το Τμήμα Ιατρικής του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, ένας ακαδημαϊκός θεσμός, μπορούσε σε τούτη τη ζωή απλώς να του απονείμει τον τίτλο του Επίτιμου Διδάκτορα και αυτό έπραξε.

Ο Καθηγητής
Κωνσταντίνος N. Μαλέζος
κατά την παρουσίαση
του έργου του Μακαριότατου
Αρχιεπισκόπου Τιφάνων,
Δυρραχίου και πάσης
Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου

Παρουσίαση

του έργου του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων,
Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιου

Καθηγητής Τμήματος Ιατρικής Κωνσταντίνος Ν. Μαλίζος

Μου ζητήθηκε να παρουσιάσω ενωπιόν σας τον τιμώμενο Μακαριότατο Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο, που έχω την τιμή να γνωρίζω εδώ και αρκετά χρόνια. Παρά το ότι μαζί με τον κ. Πρόεδρο του Τμήματος Ιατρικής συμμετείχα στην πρωτοβουλία να ειστηγηθούμε την απονομή του τίτλου στον τιμώμενο, δεν κρύβω ότι συναντώ δυσκολία να αναφερθώ δημόσια σε μια σπουδαία προσωπικότητα και στο έργο της και μέχρι να αποχωρήσω από το βήμα, θα το κάνω με την αγωνία να μην εκπέσω σε κατάσταση άκομψη.

Η ανάγνωση του επαίνου για τη συγκεκριμένη προσωπικότητα, σε καιρούς που η λογική του συμφέροντος και της εξουσίας, η σύγχυση των αξιών και οι πρακτικές της απαξίωσης θεμελιωδών αρχών της ζωής δυναστεύουν ανθρώπους και κοινωνίες, δίνει μοναδική ευκαιρία ανάδειξης μιας υπόστασης διαφορετικής, που με μέσο την Πίστη σε αυτές τις αρχές, με αυταπάρνηση, με ανθρωπιά και χάρη μοναδική μιας δείχνει έναν **άλλο δρόμο**.

Μακαριότατε, Σεβαστοί πατέρες, κ. Πρύτανη, κύριοι Αντιπρυτάνεις και Κοσμήτορες, κ. Περιφερειάρχη, κ. Νομάρχα, κ. Δήμαρχε, εκπρόσωποι πολιτικών και σπρατιωτικών Αρχών, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, αγαπητές φοιτήτριες και φοιτητές, κυρίες και κύριοι που **τιμάτε** το πολύ σημαντικό για την **Σχολή** και

το Πανεπιστήμιο μας γεγονός, είμαι σίγουρος ότι, αν όχι όλοι, οι περισσότεροι θα έχετε ήδη μία ή αρκετές φορές ακούσει ή διαβάσει για πράξεις, έργα, λόγους ή γραπτές παρεμβάσεις του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Αναστάσιου.

Γεννήθηκε στον Πειραιά όπου και πέρασε τα παιδικά και εφηβικά του χρόνια. Εκεί και στην Αθήνα φοιτά στα πρώτα σχολεία και σχολές και **αφιστεύει**, αναδεικνύεται πρότυπο νεοτέρων, γίνεται καύχημα του παδόκοσμου στην Κυψέλη. «Παρουσία εκδηλωτική, ξεχειλισμα ζωντάνιας και χάρης...» όπως γράφουν συνομήλικοί του.

Διατρέχει την εφηβεία του μέσα στη Κατοχή και στον Εμφύλιο, ταλαιπώμενος ανάμεσα στην αξία της πίστης και στην α - πιστία, στην ύπαρξη ή όχι του Θεού και μπροστά στα θύματα και στη δυστυχία αν είναι «Θεός αγάπης ή όχι».

Όπως μας ομολόγησε ο προ έτους τιμηθείς σε αυτό χώρο Καθηγητής κ. Σταματογιαννόπουλος, από το περιβάλλον του πολλοί έβλεπαν στο πρόσωπό του έναν λαμπρό αυριανό επιστήμονα των θετικών σπουδών, ίσως και γιατρό.

Εκείνος όμως επιλέγει τη Θεολογία. Αποφοιτά από τη σχολή το 1952 με «Άριστα». Ακολούθησε μεταπτυχιακές σπουδές στη Θρησκειολογία, Εθνολογία, Ιεραποστολογία και Αφρικανολογία στα Πανεπιστήμια Αμβούργου και Μαγδεμβούργου Γερμανίας

(Magdeburg) όπου φοίτησε με υποτροφία του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών. Συμμετείχε σε επιστημονικό πρόγραμμα μελέτης του Αφρικανικού Συμβολισμού και συσχέτισής του με την ορθόδοξη χριστιανική παράδοση και προοπτική.

Το 1967 μετά από μακρά μελέτη και βαθιά προετοιμασία φεύγει ξανά για την Ουγκάντα στο Κολέγιο του Πανεπιστημίου Makerere της Καμπάλα ως υπότροφος του Γερμανικού Ιδρύματος Alexander Von Humboldt, για να μελετήσει το φαινόμενο της αφρικανικής πνευματοληψίας. Καρπός της μελέτης αυτής είναι η διδακτορική του διατριβή που γίνεται δεκτή με Άριστα από τη Θεολογική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών το 1970. Αυτή είναι και η πρώτη μεγάλης σημασίας θρησκειολογική εργασία του Μακαριοτάτου.

Μελέτησε διάφορα θρησκεύματα (ινδουισμό, βουδισμό, ταϊσμό, κουμφουκιανισμό, αφρικανικά θρησκεύματα, ισλάμ) στις χώρες που αντά ακμάζουν. Ταξίδεψε πολύ σε όλες τις ηπείρους (Ινδία, Ταϊλάνδη, Κεϋλάνη, Κορέα, Ιαπωνία, Κίνα, Κένυα, Ουγκάντα, Τανζανία, Νιγηρία, Βραζιλία, Καραϊβική, Λίβανο, Συρία, Αίγυπτο, Τουρκία, κ.α.) και χάρη στην ευρεία γλωσσομάθειά του και στη μεθοδική προετοιμασία και σπουδή προσέγγισε τον τρόπο σκέψης και τη θρησκευτικότητα των ανθρώπων αυτών των δογμάτων. Έχει σπουδάσει τις γλώσσες: γαλλική, γερμανική, αγγλική και μπορεί να μελετά στην λατινική, ισπανική, ιταλική, ρωσική, σουαχίλι και αλβανική γλώσσα.

Έχει λάβει σημαντικό αριθμό ακαδημαϊκών τίτλων:

α. Δίδαξε τη νεοελληνική γλώσσα και φιλολογία στο Πανεπιστήμιο Μαγδεμβούργου Γερμανίας.

β. Διετέλεσε Καθηγητής της Ιστορίας των Θρησκευμάτων στο Πανεπιστήμιο Αθηνών από το 1972 έως το 1997, οπότε και αφυπηρέτησε ως Ομότιμος Καθηγητής.

Ως πανεπιστημιακός δάσκαλος υπήρξε μοναδικός, κερδίζο-

ντας την εκτίμηση και την αγάπη πολλών φοιτητών που είχαν την τύχη να είναι μαθητές του. Διετέλεσε διευθυντής του Τομέα Θρησκειολογίας - Κοινωνιολογίας Αθηνών και μέλος της Συγκλήτου (1938-86).

Κατά τη δική του θητεία διετέλεσε μέλος θεσμικών διοικητικών οργάνων του Πανεπιστημίου, Αντιπρόδρος Εφορείας Πανεπιστημιακής Λέσχης (1978-79, 1983-86), Πρόδρος της «Επιτροπής Συμπαραστάσεως Κυπριακού Αγώνος» του Πανεπιστημίου Αθηνών (1975-84), μέλος της Επιτροπής Ερευνών του Πανεπιστημίου Αθηνών (1986-1990) και του Δ.Σ. του Κέντρου Μεσογειακών και Αραβικών Σπουδών (1978-82).

Διετέλεσε εντελιμένος σύμβουλος πολλών διοικητικών συμβουλίων, όπως του Διοικητικού Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Λέσχης Υγείας και της Επιτροπής για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Κύπρου. Επίσης, είναι μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Ιδρύματος «Αλέξανδρος Ωνάσης» μέχρι σήμερα και εταίρος της εν Αθήναις Φιλεκπαιδευτικής Εταιρείας.

Για τις πολύτιμες υπηρεσίες του, ο Αρχιεπίσκοπος έλαβε ανώτατες διακρίσεις από 15 κράτη, εκκλησιαστικούς και διεθνείς οργανισμούς, με παράσημα διαφόρων Εκκλησιών και διεθνών οργανισμών.

Ανέπτυξε έντονο συγγραφικό έργο με 23 βιβλία που κυκλοφόρησαν σε 35 εκδόσεις συνολικά. Συνέγραψε 80 πραγματείες και επιμελήθηκε τις εκδόσεις τριών διεθνών περιοδικών. Μέχρι σήμερα έχουν γίνει 140 αναδημοσιεύσεις κειμένων του σε 11 γλώσσες.

Το 1993 εξελέγη αντεπιστέλλον Μέλος της Ακαδημίας Αθηνών. Μέχρι σήμερα έχει τιμηθεί ως Επίτιμος Διδάκτωρ σε 14 Πανεπιστημιακές Σχολές της Ελλάδος, σε δύο των ΗΠΑ και σε μία του Βουκουρεστίου.

Δεν παύει, στο μεταξύ, να ασχολείται, τόσο στη θεωρία όσο και

στην πράξη, με τις διάφορες όψεις της ιεραποστολής, κυρίως μέσα από σημαντικές θέσεις που του ανατίθενται στο Παγκόσμιο Συμβούλιο Εκκλησιών.

Ο Μακαριότατος, από τη στιγμή της χειροτονίας του ως διάκονος μέχρι την χειροτόνησή του, ως Τιτουλάριος Επίσκοπος Ανδρουστης, αλλά και μέχρι σήμερα ως Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, εφαρμόζει στην πράξη τα λόγια του Ιησού: «Αν θέλετε να είστε πρώτοι, να γίνετε διάκονοι των άλλων». Παρά το ότι εμείς εδώ στην Ιατρική Σχολή δεν είμαστε οι καταλληλότεροι να αποτιμήσουμε το εκκλησιαστικό Ιεραποτέρευτο έργο, δεν θα μπορούσε να μιας αφήσει αδιάφορους η μεγάλη ακαδημαϊκή και κοινωνική δράση του σε όλους τους τομείς.

Μια άγνωστη ίσως πλευρά της κοινωνικής διακονίας του Μακαριότατου είναι η με κάθε τρόπο βοήθεια προς τους αγωνιζομένους εναντίον της χούντας, καθώς και προς τους αγωνιζόμενους φοιτητές στα δραματικά γεγονότα του Πολυτεχνείου το 1973. Μαρτυρίες όσων έζησαν από κοντά τα γεγονότα, επισημαίνουν ότι «ο Αναστάσιος ήταν κοντά στο λαό και στο φοιτητικό κίνημα, μας έδινε κουράγιο, στήριζε τις μιτέρες των κρατούμενων φοιτητών, καθόταν με τις ώρες έξω από τα δεσμωτήρια και πίεζε παντοιοτέρως να μη βιασανίζουν τα παιδιά».

Ανέπτυξε διεθνή εκκλησιαστική δραστηριότητα διατελώντας Γενικός Γραμματέας, Αντιπρόεδρος, μέλος πολλών διεθνών εκκλησιαστικών επιτροπών και οργανισμών. Έλαβε μέρος στις συνελεύσεις του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών. Διετέλεσε, επίσης, μέλος πολλών διεθνών επιστημονικών επιτροπών από το 1959 και συνεχίζει να μετέχει ενεργά σε πολυάριθμα διεθνή συνέδρια, διορθόδοξες, διαχριστιανικές και διαθρησκευτικές συσκέψεις, εκπροσωπώντας την Εκκλησία ή την επιστήμη σε πολλούς διεθνείς οργανισμούς. Έχει δώσει διαλέξεις σε πολλά πανεπιστημιακά κέντρα του εξωτερικού.

Η μόρφωση, η καλλιέργεια και η εμπειρία του στις διεθνείς σχέσεις στερέωσαν μέσα του την εκτίμηση και το σεβασμό σε κάθε ανθρώπινο πρόσωπο, ανεξάρτητα από τη θρησκευτική πίστη, τη μόρφωση και την κοινωνικό - οικονομική του κατάσταση. «Έχω μάθει», έλεγε, «πως ο καθένας πρέπει να σέβεται τον άλλον και να μη βλέπει κανέναν ως εχθρό. Οφειλουμε να βοηθάμε ο ένας τον άλλον. Η ανεκτικότητα δεν αρκεί: χρειάζεται σεβασμός και, ακόμα περισσότερο, συνεργασία».

Πρωτοστάτησε στη σύγχρονη αναγέννηση της εξωτερικής ιεραποστολής της Ορθόδοξης Εκκλησίας στην Αφρική, ιδρύοντας και οργανώνοντας την Πατριαρχική Σχολή «Αρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος», χειροτονώντας πολλούς κληρικούς, χειροθετώντας αναγνώστες- κατηχητές από οκτώ Αφρικανικές φυλές προωθώντας τις μεταφράσεις της Θείας Λειτουργίας σε τέσσερις αφρικανικές γλώσσες, ανεγείροντας δεκάδες ναών και προσφέροντας ουσιαστική βοήθεια στα προβλήματα επιβίωσης των ανθρώπων της Αφρικής. Έτσι, με την ιεραποστολική αυτή δραστηριότητα, φανέρωσε την οικουμενική διάσταση της Ορθόδοξης Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Αλβανίας.

Το εκκλησιαστικό έργο του Αναστασίου κορυφώνεται όταν κάποιο βράδυ του Γενάρη του 1991 δέχεται τηλεφώνημα του Οικουμενικού Πατριαρχη Κωνσταντινουπόλεως Δημητρίου που τον καλεί να αναλάβει την εκ των ερειπίων αναστήλωση της Ορθόδοξης Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Αλβανίας.

Ίδρυσε τη Θεολογική - Ιεραποτέρευτη Σχολή και το εκκλησιαστικό λύκειο «Τύμιος Σταυρός», μόρφωσε και χειροτόνησε νέους κληρικούς, φρόντισε για τη μετάφραση και έκδοση λειτουργικών και θρησκευτικών βιβλίων. Συνέστησε τεχνική υπηρεσία της Εκκλησίας και οικοδόμησε, αναστήλωσε και επισκεύασε 300 ναούς και 22 εκκλησιαστικά κέντρα.

Ίδρυσε την πρώτη ορθόδοξη αλβανική εφημερίδα, παιδικό

περιοδικό και ραδιοφωνικό σταθμό. Μερίμνησε για τη δημιουργία εργαστηρίων της Εκκλησίας και αγωνίστηκε για τη διεκδίκηση της εκκλησιαστικής περιουσίας.

Παράλληλα, ανέπτυξε πρωτοποριακά προγράμματα στους τομείς εκπαίδευσης, υγείας, κοινωνικής πρόνοιας, αγροτικής ανάπτυξης, πολιτισμού και οικολογίας. Ιδιαίτερα στους τομείς της εκπαίδευσης και του πολιτισμού αξιομνημόνευτα έργα είναι δύο πανεπιστημιακού επιπέδου τμήματα: το Τμήμα Συντήρησης Έργων Τέχνης και το μοναδικό διεθνώς Τμήμα Φορητής Εικόνας και Νωπογραφίας της Σχολής Τεχνών.

Κατά την περίοδο έντασης μεταξύ Ελλάδος και Αλβανίας συνέβαλε στην εκτόνωση της και στην προσέγγιση των δύο χωρών. Οι πρωτοβουλίες του βοήθησαν να δημιουργηθούν χιλιάδες θέσεις εργασίας, να γίνουν σοβαρά έργα κοινωνικής υποδομής και να αναδειχθεί η Ορθόδοξη Εκκλησία της Αλβανίας σε πολυδύναμο πνευματικό και αναπτυξιακό παράγοντα. Η συμβολή του στην άμβλυνση των αντιθέσεων στα Βαλκάνια υπήρξε σημαντική. Στα 14 χρόνια της προσφοράς του στην Αλβανία, δεν έχει μόνο αναστήσει την Ορθόδοξη Εκκλησία αλλά, επίσης, ενέπνευσε έναν πικραμένο και κακοποιημένο λαό. «Δεν μπορώ να σκεφτώ κάποιον που έχει συνεισφέρει περισσότερο στην αναγέννηση της Αλβανίας σαν ένα ελεύθερο ευρωπαϊκό έθνος, παρά τον Αναστάσιο» δηλώνει ο Αλβανός Πρωθυπουργός Fatos Nanoς τον Ιούλιο του 2003.

Ένας πανεπιστημιακός δάσκαλος κατάφερε να αναζωογονήσει την ελπίδα σε ανθρώπους που ζούσαν για πολλά χρόνια με το φόβο και την καταπίεση και που τον υποδέχθηκαν με καχυποψία και εχθρότητα στην αρχή: έχει σημασία όμως να υπογραμμίσουμε το πώς κατάφερε να ανατρέψει αυτό το κλίμα.

Κι όπως ο ίδιος δηλώνει, «Το μυστικό αυτής της αλλαγής της στάσης τους ήταν να δείξεις το σεβασμό σου απέναντί τους, το

ειλικρινές ενδιαφέρον, αλλά και την έμπρακτη φροντίδα γι' αυτούς. Ο σεβασμός προς τον άλλο είναι το θεμέλιο και της Δημοκρατίας. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να παραμείνεις σταθερός σε αυτό το ιδεώδες σε μέρη όπου το πολιτισμικό τους οικοδόμημα καταρρέει». Το έργο αυτό που ανέλαβε στην Αλβανία, ήταν ιδιαίτερα δύσκολο και πολύπλοκο στο ξεκίνημά του. Τα πάμπολλα και ποικιλά εμπόδια, που παρουσιάστηκαν, ξεπεράστηκαν, γιατί, όπως και ο ίδιος είπε: «Δεν δέχθηκα τόσο ένα θρόνο, όσο αγκάλιασα έναν σταυρό».

Ο Μακαριότατος αγωνίστηκε να φανερώσει προς όλους ότι απελευθερωμένοι από τον πολύμορφο φόβο -τον φόβο του άλλου, του διαφορετικού, του αγνώστου- μπορούμε να χτίσουμε μαζί του σχέσεις συνεργασίας και συμφλίωσης.

Άλλωστε, όπως ο ίδιος έχει τονίσει: «Για την Εκκλησία κάθε πρόσωπο είναι ένας αδελφός ή αδελφή. Η σωτηρία μας εξαρτάται από το σεβασμό του άλλου, από το σεβασμό της ετερότητας...».

Η συμβολή του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Αναστασίου στο χώρο της υγειονομικής περίθαλψης ήταν και συνεχίζει να είναι ιδιαίτερα σημαντική. Με τις πρωτοβουλίες του συγκεντρώθηκαν και διανεμήθηκαν μεγάλες ποσότητες φαρμάκων και άλλων αναγκαίων εφοδίων σε νοσοκομεία και ιατρεία της χώρας (Τίρανα, Βεράτιο, Αργυρόχαστρο, Κορυτσά κ.ά.). Μετά το πρώτο ορθόδοξο πολυιατρείο στα Τίρανα το 1995, δημιούργησε το Ιατρικό Διαγνωστικό Κέντρο που σήμερα διαθέτει 24 ειδικότητες υποστηριζόμενες από τα αντίστοιχα εργαστήρια και ιατρεία και εξυπηρετεί τις ανάγκες 60.000 ανθρώπων το χρόνο, ανεξαρτήτως θρησκευτικών πεποιθήσεων, στα Τίρανα, την Κορυτσά, την Καβάλα και το Γεωργιουπόλις. Διαθέτει, επίσης, μία κινητή οδοντιατρική μονάδα για την πρωτοβάθμια περίθαλψη μαθητών. Ίδρυσε το πρώτο στην Αλβανία Τμήμα Βοηθών

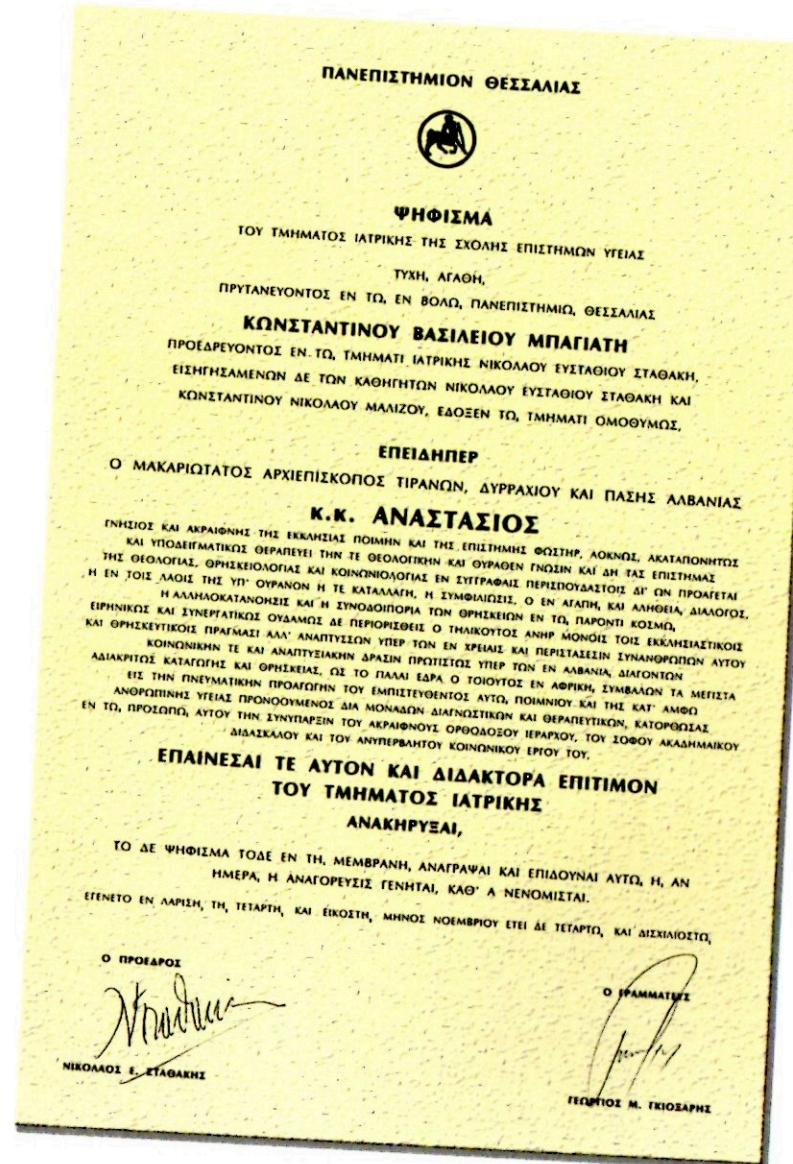
Μικροβιολογικής Κατάρτισης που λειτουργεί με μεγάλη επιτυχία εδώ και πέντε χρόνια.

Το έργο αυτό, και ιδιαίτερα το εκπαιδευτικό, αντανακλά έμπρακτα τη δήλωσή του: «Προτεραιότητά μας είναι οι νέοι άνθρωποι και τα παιδιά».

Με τη δράση του αυτή ο τιμώμενος Αρχιεπίσκοπος Αναστάσιος κέρδισε το θαυμασμό όλων των Αλβανών και στις κρίσιμες στιγμές διέσωσε όχι μόνο την αποστολή του, αλλά ίσως και την ίδια του τη ζωή, περισσότερες από μια φορά... όταν στις δύσκολες ώρες και στη χαοτική κατάσταση που δημιουργήθηκε μετά τα γεγονότα του '97, «κάθε βράδυ οι ελεύθεροι σκοπευτές χτυπούσαν το γραφείο και την κατοικία του, ευτυχώς χωρίς θύματα, αλλά...».

Λαμβάνοντας υπόψη:

1. Την εξαιρετική επιστημονική και διδακτική του σταδιοδρομία
2. Την υποδειγματική Διακονία του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου στο Ιεραποστολικό Έργο, στη Θεολογία και στη συνεργασία των Εκκλησιών, καθώς και στη συναδέλφωση λαών και των θρησκευτικών οργανισμών
3. Το πολύ σημαντικό κοινωνικό και ανθρωπιστικό έργο του στην Αφρική και στη γειτονική Αλβανία που έγινε κατορθωτό με ακούραστη και μέχρι αυταπάρνησης δραστηριότητα
4. Το μοναδικό επίτευγμα να οργανώσει ένα πολυκεντρικό σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας με 24 ιατρικές ειδικότητες που προσφέρει τις υπηρεσίες του σε όποιον τις ζητάει έναντι συμβολικής αμοιβής και που σήμερα εξυπηρετεί περισσότερους από 60.000 ασθενείς στο χρόνο, προτείνουμε την αναγόρευση του Αρχιεπισκόπου Αναστασίου σε Επίτιμο Διδάκτορα του Τμήματος Ιατρικής της Σχολής Επιστημών Υγείας του Πανεπιστημίου μας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΑΝΑΓΟΡΕΥΣΙΣ

ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΕΙΔΑΣ
ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΤΙΡΑΝΩΝ, ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΛΑΒΑΝΙΑΣ

Κ.Κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΝ

ΑΞΙΟΝ ΑΠΕΦΦΗΝΕ

ΤΟΥ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ ΛΕΙΩΜΑΤΟΣ,

Ο ΔΕ ΠΡΥΤΑΝΗΣ ΤΗΣ, ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΓΝΩΜΗ, ΕΠΙΝΕΥΕΙ, ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ Ο ΟΜΙΛΩΝ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΣΤΑΘΑΚΗΣ,

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

ΝΥΝ ΔΕ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΧΡΟΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΕΙ ΗΝ ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΝ ΝΟΜΟΝ ΚΑΙ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΧΟ ΛΑΒΩΝ

ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΤΙΡΑΝΩΝ, ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΛΑΒΑΝΙΑΣ

Κ.Κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΝ

ΕΠΙΤΙΜΟΝ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑ

ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΕΙΔΑΣ

ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ, ΑΝΑΓΟΡΕΥΟ ΚΑΙ ΠΑΣΑΣ ΤΑΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΑΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΛΕΙΩΜΑΤΙ ΠΑΡΕΠΟΜΕΝΑΣ

ΑΠΟΝΕΜΩ

ΕΠΕΝΕΤΟ ΕΝ ΛΑΡΙΣΗ, ΤΗ, ΠΡΩΤΗ, ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ, ΕΤΕΙ ΔΕ ΠΕΜΠΤΟ, ΚΑΙ ΔΙΣΚΙΑΙΟΣΤΟ,

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ε. ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΡΥΤΑΝΕΥΟΝΤΟΣ

ΕΝ ΤΟ, ΕΝ ΒΟΟ, ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ, ΘΕΣΣΑΛΙΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΜΠΑΓΙΑΤΗ

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΛΟΓΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΥ ΣΤΑΘΑΚΗΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΠΑΘΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙ ΔΕ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΕΙΔΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΤΟΝ ΜΑΚΑΡΙΩΤΑΤΟΝ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΝ ΤΙΡΑΝΩΝ, ΔΥΡΡΑΧΙΟΥ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΛΑΒΑΝΙΑΣ

Κ.Κ. ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΝ

ΑΠΟ ΛΟΓΙΑΤΟΣ ΟΜΟΔΟΥΝΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΕΙΔΑΣ ΕΙΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΙΜΟΥ ΔΙΔΑΚΤΟΡΑΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ
ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΥΕΙΔΑΣ Η, ΕΦΟΣ ΕΝΕΚΡΙΝΕ

ΚΑΙ ΠΑΣΑΣ ΑΥΤΟΣ, ΤΑΣ ΠΡΟΝΟΜΙΑΣ ΤΑΣ ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΟΥ, ΤΟΥΤΟ, ΛΕΙΩΜΑΤΙ ΠΑΡΟΜΑΡΤΟΥΣΑΣ

ΠΡΟΣΦΕΝΕΙΜΕΝ

ΤΗ, ΠΡΩΤΗ, ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ, ΕΤΕΙ ΔΕ ΠΕΜΠΤΟ, ΚΑΙ ΔΙΣΚΙΑΙΟΣΤΟ,

ΤΟΥΟ ΟΥΤΟ, ΔΗ ΓΕΝΟΜΕΝΟΝ ΔΗΔΟΥΤΑΙ ΤΟ, ΔΙΓΛΩΜΑΤΙ ΤΟΔΕ

ΟΥ ΜΟΝΟΝ ΤΗ, ΣΩΡΑΓΙΔΙ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ
ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΤΟΣ ΤΟΥ ΠΡΥΤΑΝΕΩΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΑΥΤΟΡΑΦΩΝ
ΚΕΚΥΡΩΜΕΝΟ,

ΕΞΕΔΟΣΗ ΤΗ, ΠΡΩΤΗ, ΜΗΝΟΣ ΙΟΥΝΙΟΥ, ΕΤΕΙ ΔΕ ΠΕΜΠΤΟ, ΚΑΙ ΔΙΣΚΙΑΙΟΣΤΟ,

Ο ΠΡΥΤΑΝΗΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Β. ΜΠΑΓΙΑΤΗΣ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ε. ΣΤΑΘΑΚΗΣ
ΓΕΡΓΙΟΣ Μ. ΕΠΙΟΓΑΡΗΣ

Απονομή και επίδοση του Διασήμου του Τμήματος Ιατρικής
από τον Πρόεδρο του Τμήματος Ιατρικής, Καθηγητή Νικόλαο Ε. Σταθάκη,
προς τον Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο

Απονομή και επίδοση του Διδακτορικού Διπλώματος
από τον Πρόεδρο του Τμήματος Ιατρικής, Καθηγητή Νικόλαο Ε. Σταθάκη,
προς τον Αρχιεπίσκοπο Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστάσιο

Ο Μακαριώτατος
Αρχιεπίσκοπος Τιράνων,
Δυρραχίου και
πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιος
με τις Πρυτανικές Αρχές,
τον Πρόεδρο
του Τμήματος Ιατρικής,
μέλη της Συγκλήτου
και καθηγητές
του Τμήματος Ιατρικής

Ομιλία

του Μακαριότατου Αρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας κ.κ. Αναστασίου
κατά την αναγόρευση του σε Επίτιμο Διδάκτορα
του Τμήματος Ιατρικής της Σχολής Επιστημών Υγείας
του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Αναζητώντας τέσσερις μεγάλες αξίες ζωής

Με ιδιαίτερη συγκίνηση βρίσκομαι σήμερα ανάμεσα σας, στο εκλεκτό αυτό σύνολο ανθρώπων που διακονούν την επιστήμη και την κοινωνία μας με ανοικτό μυαλό και ευαίσθητη καρδιά. Οι λίγες σκέψεις, που θα 'θέλα να μοιρασθώ απόψε μάζι σας, έχουν ως αρχικό πλαίσιο ένα στόχο από το γνωστό ποίημα του Τ.Σ. Ελλιοτ, από το Choruses from «The Rock» (Χορικά από το «Βράχο»):

1. «Πού είναι η σοφία, που έχουμε χάσει μέσα στη γνώση;
Πού είναι η γνώση, που έχουμε χάσει μέσα στην πληροφόρηση;» (*Where is the wisdom we have lost in knowledge? Where is the knowledge we have lost in information?*).»

Η αδιάκοπη καθημερινή πληροφόρηση για ένα πλήθος πραγμάτων, θεωριών, γεγονότων δημιουργεί τον κίνδυνο να γίνουμε τελικά ένα τεράστιο αρχείο από σημαντικά και ασήμαντα πράγματα. Η έξοδος από αυτή την παθητικότητα της συσσωρευμένης πληροφορήσεως απαιτεί συνεχή αξιολόγηση και σύνθεση. Με παρόμοια ταχύτητα αυξάνουν και οι κάθε είδους επιστημονικές γνώσεις, καθώς ζούμε σε μια εποχή στην

οποία ο άνθρωπος βυθίζεται σε δύο άπειρα: στο απείρως σημαρχό της ύλης και στο απείρως μεγάλο των άστρων. Ο κατακλυσμός αυτός από νέες γνώσεις συχνά μας οδηγεί σε έναν ίλιγγο.

Η ανθρωπότητα ξεκίνησε στον προηγούμενο αιώνα με καύχηση για τα επιτεύγματα της επιστήμης και της τεχνολογίας και με πολλή εμπιστοσύνη στο μέλλον. Ήδη, όμως, στην αρχή του 21ου αιώνος πορευόμαστε μέσα σ' ένα σύννεφο αβεβαιότητος και ανησυχίας. Η συσσώρευση πληροφοριών και ο όγκος της γνώσεως δεν φθάνουν. Εξακολουθούμε να αναζητούμε μέσα σε όλα αυτά ένα νόημα ζωής: τη βαθύτερη ενότητα που συνδέει την ανθρωπότητα, το σύμπαν. Χρειάζεται μια ανάβαση, από την απλή πληροφόρηση και τη γνώση, στη σοφία που δίνει στην κρίση μας διορατικότητα, θέα στο όλον, και στην ανθρώπινη συμπεριφορά δημιουργικότητα και επιείκια. Η σοφία δεν ταυτίζεται με την εξυπνάδα ή την πολυμάθεια. Είναι προϊόν μιας γενικότερης εσωτερικής πνευματικής ωριμότητος, μιας ευρύτερης συνθέσεως:

ευφυίας, εμπειρίας και γνώσεως, διαύγειας πνευματικής και καλοσύνης.

Η σοφία που έχει συσσωρευθεί στους πολιτισμούς διαφόρων λαών παραμένει πολύτιμη κληρονομιά για την ανθρωπότητα. Άλλα υπάρχουν διάφορα επίπεδα σοφίας. Στην Αγία Γραφή τονίζεται η πρωταρχική αξία της. «Μακάριος ἀνθρωπος ος εύρε σοφίαν ... παν δε τίμιον ουκ ἄξιον αυτῆς ἔστιν» (Παρ. 3:13, 15· πρβλ. 8:11 κ.α.). Παράλληλα κινείται η πίστη ότι πηγή της σοφίας είναι ο Θεός. «Ἄρχῃ σοφίας φόβος Κυρίου, σύνεσις δε αγαθή τους ποιούσιν αυτήν (Ψαλμ. 110:10· πρβλ. Παροιμ. 9:10). Έτσι, στο πρώτο ερώτημα ταιριάζει ένα άλλο συγγενές, που θέτει ο Απόστολος Ιάκωβος: «Τις σοφός και επιστήμων εν υμίν; δειξάτω εκ της καλής αναστροφής τα ἔργα αυτού εν πρατήτη σοφίας» (Ιακ. 3:13). Επισημαίνει την ανάγκη διακρίσεως ανάμεσα σε μια σοφία «επίγεια, ψυχική, δαιμονιώδη, και σε μια άνωθεν κατερχόμενη σοφία, που έχει ειδικά χαρακτηριστικά: «Η δε ἀνωθεν σοφία πρώτον μεν αγνή ἔστιν, ἐπειτα ειρηνική, επιεικής, ευπειθής, μεστή ελέους και καρπών αγαθών, αδιάκριτος και ανυπόκριτος» (3:17). Η σοφία που έχει πηγή της τον Θεό επιμένει και εργάζεται για τη δικαιοσύνη. Με τελικό αποτέλεσμα αυτού του κόπου την ειρήνη. Ειρήνη με τον εαυτό μας, με τούς γύρω μας, με την ανθρωπότητα γενικά, με την κτίση ολόκληρη. «Καρόπς δε της δικαιοσύνης εν ειρήνη οπείρεται τους ποιούσιν ειρήνην» (3:18).

Στο παραπάνω ερώτημα που έθεσε ο Έλλιοτ στα Χορικά από τον Βράχο (1934), έδωσε ο ίδιος μια αποκαλυπτική απάντηση ύστερα από 8 χρόνια εντόνων εμπειριών, με ένα στίχο του στα «Τέσσερα Κουαρτέττα» που δημοσιεύθηκαν το 1942: «Η μόνη σοφία που μπορούμε να ελπίζουμε πώς θ' αποκτήσουμε είναι η σοφία της ταπείνωσης. Η ταπείνωση δέν έχει τέλος.

Υπέροχη διατύπωση μιας αλήθειας που διαποτίζει τη βιβλική σκέψη και την ορθόδοξη πνευματικότητα και που συνοιφίζεται στην προτροπή της Αγίας Γραφής: «Οσω μέγας ει, τοσούτῳ ταπείνου σε αυτόν, και έναντι Κυρίου ευρήσεις χάριν ότι μεγάλη η δυναστεία του Κυρίου και από την ταπεινή δοξάζεται» (Σοφία Σειράχ 3:18, 20).

2. Συνεχίζοντας, στον ωριμό της πρώτης δέσμης ερωτημάτων, θα προχωρούσα σ' ένα άλλο κρίσιμο θέμα που απασχολεί κάθε σκεπτόμενο άνθρωπο: «Που είναι η ελευθερία που έχουμε χάσει στον φιλελευθερισμό; Που είναι ο φιλελευθερισμός που έχουμε χάσει στην ιδιοτέλεια;».

Η ελευθερία είναι βαθύς πόθος του κάθε ανθρώπου. Χωρίς αυτή, η ανθρώπινη ύπαρξη χάνει την αξία και τη δυναμική της. Δεν είναι όμως λίγες οι περιπτώσεις όπου διεκδικούμε με πάθος την ελευθερία, όταν πρόκειται για τον εαυτό μας, και αντιστεκόμαστε ή αδιαφορούμε για την αντίστοιχη ελευθερία που είναι δικαιώματα και αναζήτηση άλλων ανθρώπων ή άλλων λαών. Η ελευθερία δεν εξαρτάται από την καταγωγή, τη μόρφωση, το χρώμα, τις θρησκευτικές πεποιθήσεις, την πολιτιστική ιδιομορφία. Συχνά η ελευθερία χάνεται μέσα σε διάφορα ολοκληρωτικά συστήματα. Άλλα και ο φιλελευθερισμός δεν είναι σπάνιο να καταστεί μέσο διεκδικήσεων από ορισμένες κατηγορίες ανθρώπων, εις βάρος άλλων κάποτε και στήριγμα για καταπίεση και παραγκωνισμό σημαντικών αναγκών μεγάλων κοινωνικών στρωμάτων. Ενώ, δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου χρησιμοποιείται ως εφαλτήριο για την υπεράσπιση της αδικίας.

Ελευθερία ασφαλώς δεν σημαίνει ασυδοσία. παράβαση των ηθικών κανόνων με πρόσχημα το δικαίωμα του αυτοπροσδιορισμού. Δεν σημαίνει αδιαφορία για τα δικαιώματα των άλλων. Η ελευθερία για να επιβιώσει χρειάζεται απαραι-

τήτως την υπευθυνότητα. Σε όλα τα επίπεδα, το προσωπικό, το οικογενειακό, το τοπικό, το παγκόσμιο, ελευθερία χωρίς υπευθυνότητα είναι κατ' εξοχήν επικίνδυνη. Αλίμονο στο αυτοκίνητο που δεν έχει σωστό τιμόνι και καλά φρένα. Αλίμονο στην ελευθερία που δεν έχει υπευθυνότητα και αυτοσυγχράτηση.

Περισσότερο όμως από οτιδήποτε άλλο, υπονομεύει την υπευθυνότητα και αλλοιώνει τον χαρακτήρα της ελευθερίας η ιδιοτέλεια. Η περιστροφή γύρω από το είδωλο του εαυτού μας με τις ποικίλες μορφές και τα χρώματα που παίρνει, με συνεχή αναζήτηση του ατομικού συμφέροντος, την ατομική ικανοποίηση, την αλαζονεία. Ο πιο αδίστακτος εχθρός της ελευθερίας, ο εγωκεντρισμός, γίνεται πιο ύπουλος όταν κρύβεται στο συλλογικό εγώ ομάδων ή λαών. Αυτό τον πειρασμό και αυτή την ολίσθηση πρέπει ιδιαίτερα να αποφεύγουν οι ταλαντούχοι άνθρωποι. Το να έχει κανείς ικανότητες, μόρφωση, ευκαιρίες -όλα αυτά τα οποία έχετε λάβει όλοι οι παρόντες πλουσιοπάροχα από τον Θεό- σημαίνει κυρίως ευθύνη.

Στους αγώνες για ελευθερία πρωτοστάτησαν διαχρονικά, σε όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης, οι νέοι. Και κυρίως οι σκεπτόμενοι νέοι. Άλλα χρειάζεται πνευματική δύναμη και ελευθερία. «Ου (δε) το Πνεύμα Κυρίου, εκει ελευθερία» (Β' Κορ. 3:17). Για όλους ισχύει η προτροπή: «Υμείς γαρ επ' ελευθερία εκλήθητε, αδελφοί· μόνον μη την ελευθερίαν εις αφορμήν τη σιωκί, αλλά διά της αγάπης δουλεύετε αλλήλοις» (Γαλ. 5:13). Η εγρήγορση για την καλλιέργεια εσωτερικής ελευθερίας από τις ενστικτώδεις απαιτήσεις του εαυτού μας και η ευαισθησία για την ελευθερία του γείτονα, του συγεργάτη μας και γενικά κάθε ανθρωπίνου προσώπου είναι το μεγαλύτερο στήριγμα που μπορούμε να προσφέρουμε και στα περιβάλλοντα που ζούμε και στον διεθνή χώρο.

3. *Η επόμενη παραλλαγή ερωτημάτων: Που είναι η αγάπη, που την έχουμε χάσει στον ερωτισμό; Πού είναι ο έρωτας, που τον έχουμε χάσει στο σεξ;*

Όλοι οι άνθρωποι, σ' όλες τις φάσεις του βίου τους, ιδιαίτερα όμως όσοι διατρέχουν την ανοιξη της ζωής τους, είναι ευαίσθητοι στη δέσμη των αισθημάτων και των προβλημάτων που συνδέονται με την αγάπη. Σε συντριπτικό ποσοστό οι σύγχρονες τέχνες και τα μέσα ενημερώσεως εμπλέκουν αγάπη, έρωτα, ακόμα και διαστροφές τους. Ό,τι σχετίζεται με τη διαιώνιση της ζωής είναι ιδιαίτερα ευαίσθητο αλλά και σύνθετο.

Το ξεκίνημα της ανθρώπινης ζωής συνδέεται με μια μορφή αγάπης. Η ανάπτυξη της ζωής απαιτεί ένα κλίμα αγάπης· και είναι για το βρέφος πιο πολύτιμο και από το γάλα. Προτού κάνουμε τα πρώτα βήματα στον κόσμο, θέλουμε να θηλάσουμε γάλα και αγάπη. Στα νεανικά χρόνια, νέες δυνάμεις έλξεως και αγάπης με πρωτόγνωρη δύναμη δονούν την ανθρώπινη ύπαρξη.

Δυστυχώς όμως πολλά ιερά πράγματα απειλούνται από διάφορα συνθήματα και ιδέες που ρυπαίνουν την εποχή μας. Περισσότερο από τη ρύπανση της ατμόσφαιρας, οι σύγχρονες πόλεις μας ταλαιπωρούνται από μια ρύπανση της φαντασίας, που μολύνει τη σκέψη, τα συναισθήματα, τις ροπές, τις πράξεις των πολλών, αλλοιώνοντας, κάποτε και διαστρέφοντας τις πιο αγνές, τις πιο δυνατές και όμορφες σχέσεις. Ο κυνισμός δηλητηριάζει τον έρωτα, ο εγωκεντρισμός συντρίβει την αγάπη. Χρειάζεται αντίσταση, αντίσταση ποιότητος. Άλλ' επί πλέον, έμπνευση για την υπέρβαση του τυφλού πάθους, για την καλλιέργεια της αγάπης σε κάθε μορφή των σχέσεών μας. Έμπνευση από πρόσωπα που βίωσαν ευρύτερα την αγάπη, με συνέπεια, με πρωτοτυπία και γενναιότητα. Ασκηση στην καθημερινή πραγματικότητα, για να ζούμε πιο συγκεκριμένα,

πιο ουσιαστικά, με μεγαλύτερη εμβέλεια, την αγάπη. Μια αγάπη που δεν γνωρίζει σύνορα, που υπερβαίνει οποιεσδήποτε διακρίσεις έθνους, φυλές, χρώματος, μορφώσεως, γνώσεων.

Υπέροχα κείμενα της παγκόσμιας φιλολογίας είναι αφιερωμένα στην αποκάλυψη του κάλλους, της δυνάμεως και της υπεροχής της αγάπης. Άλλα χωρίς αμφιβολία, τα πλουσιότερα κοιτάσματα ιδεών, μορφών, κινήτρων, αληθειών, βρίσκονται στην Αγία Γραφή, αρχιζόντας από υπέροχους στίχους της Παλαιάς Διαθήκης και φθάνοντας στο απροσμέτρητο βάθος και ύψος και μήκος και πλάτος της αγάπης, όπως την κήρυξε και την έζησε ο Ιησούς Χριστός. «Μείνατε εν τη αγάπῃ τη εμη» (Ιω. 15:9). «Αυτή εστίν η εντολή η εμή, ἵνα αγαπάτε αλλήλους καθώς αγάπησα υμάς» (σ.12). «Ταύτα εντέλλομαι υμών ἵνα αγαπάτε αλλήλους» (σ.17). Επάνω σ' αυτό το θεμέλιο οικοδομήθηκαν αργότερα τα πολλά υπέροχα κείμενα του Αποστόλου Παύλου για την αγάπη, όπως ο ύμνος της αγάπης που έχουμε στην Α' Προς Κορινθίους, και οι επιστολές των άλλων Αποστόλων. Και ο Ευαγγελιστής και Απόστολος Ιωάννης, με τον πιο πυκνό και συνταρακτικό τρόπο, θα δηλώσει: «Ο Θεός αγάπη εστί και ο μένων εν τη αγάπῃ εν τω Θεό μένει και ο Θεός εν αυτώ» (ΑΓΙΩ. 4:16).

Ανεξάρτητα από τον βαθμό πίστεως και σχέσεως που έχει κανείς με τον Ιησού, δεν μπορεί να αμφισβηθεί ότι Αυτός παραμένει η ολοφάτεινη αποκάλυψη της αγάπης. Και όσο κανείς Τον πλησιάζει με τον στοχασμό και τη ζωή του, νοιώθει την ακτινοβολία της αγάπης Του να επηρεάζει ολόκληρη την ύπαρξή του.

4. Η αναζήτηση της σοφίας, της ελευθερίας και της αγάπης παίρνει την ορθή κατεύθυνση της με τη ζωτανή πίστη στον Θεό, ο οποίος παραμένει η αρχική και αιώνια πηγή τους.

Ακολουθώντας τον ρυθμό του πρώτου στίχου τολμώ νά πω: «Πού είναι η πίστη, που έχουμε χάσει στην αφηρημένη θρησκευτικότητα; Πού είναι η γνήσια θρησκευτικότητα, που έχουμε χάσει στην τυπολατρεία;»

Στους προηγούμενους αιώνες, συχνά η πίστη στον Θεό αποθήθηκε στο περιθώριο από τον δυτικό κόσμο. Στις αρχές μάλιστα του εικοστού αιώνος, από χειλη και γραφίδες διανοούμενων διακηρύχθηκε ότι «Ο Θεός πέθανε. Και τον σκοτώσαμε εμείς» (Νίτσε). Στις αρχές του 21ου αιώνος παρατηρούμε σε πολλά μέρη επιστροφή της πίστεως. Σ' αυτή όμως τη νέα άνθηση του ενδιαφέροντος για το Υπερβατικό, για το Άγιο, για τον Θεό, διαφαίνονται δύο κίνδυνοι: Πρώτον, η αλλοίωση της θρησκευτικής εμπειρίας με μεταλλαγμένα προϊόντα διαφόρων θρησκευτικών θεωριών ποικιλης προελεύσεως, που προτείνουν μια αόριστη πνευματικότητα. Η θρησκευτική εμπειρία ανοίγει τον ορίζοντά μας στο άπειρο. Όχι όμως για να αφεθούμε σε ένα παθητικό, απροσδιόριστο κενό» και σε ένα χαόδες διάστημα, στη μοναξιά. Ο δεύτερος κίνδυνος είναι η διαστροφή του θρησκευτικού συναισθήματος, και αυτής της πίστεως, με προσανατολισμό την περιφρόνηση των αντιφρονούντων, τη βία και το μίσος.

Τα τελευταία χρόνια επιτείνεται ένα φοβερό κράμα βίας και θρησκευτικών συνθημάτων που ενισχύουν σειρά από τρομοκρατικές ενέργειες. Όσα συντελούνται, κυρίως μετά την 11η Σεπτεμβρίου 2001, είναι αρκετά γνωστά. Το φαινόμενο είναι πολύ πιο σύνθετο από ό,τι εκ πρώτης όψεως φαίνεται και απαιτείται βαθύτερη ανάλυση και σοφή κατανόηση. Παλαιότερα, εκατομμύρια ταλαιπωρημένων και στερημένων ανθρώπων παρασύρθηκαν και συσπειρώθηκαν στο παγκόσμιο κομμουνιστικό κίνημα που μεσουράνησε στον εικοστό αιώνα. Το σύστημα αυτό στηρίχθηκε στα φιλοσοφικά θεμέλια

του διαλεκτικού υλισμού και αθεϊσμού και γνωρίζουμε πως κατέρρευσε. Στον 21ο αιώνα, η απογοήτευση, λόγω φτώχειας, η οργή για την αδικία, η απόγνωση, θα μπορούσαν να οδηγήσουν λαούς και ευρύτατα λαϊκά στρώματα σε νέες συσπειρώσεις. Όχι πλέον με αθεϊστικά συνθήματα, αλλά με εκμετάλλευση του θρησκευτικού συναισθήματος, με τη μετάλλαξη και αλλοίωσή του.

Εμπρός στο πρόβλημα αυτό θα χρειασθεί να προχωρήσουμε από την απλή πληροφόρηση στην χριστική σκέψη και σοφή αντιμετώπιση. Ο δυτικός κόσμος οφείλει να συνειδητοποιήσει ότι η αδικία και η φτώχεια στον κόσμο, για τα οποία και ο ίδιος έχει μεγάλο μερίδιο ευθύνης διευκολύνουν την εκμετάλλευση του θρησκευτικού συναισθήματος. Η θρησκευτικότητα δεν είναι απλός ένα κοινωνικό επιφανόμενο. Όπως και η ανθρώπινη νόηση, ανήκει στο DNA του ανθρώπου. Είναι πολύτιμη για την επιβίωση και την πρόοδο του. Αν όμως το θρησκευτικό βίωμα αλλοιωθεί και διαταραχθεί ή, το χειρότερο, διαστρεβλωθεί, τότε εμφανίζονται η σχίζοφρονεια, η αδιστακτη επιθετικότητα και ποικιλες παρανοϊκές καταστάσεις.

Κυρίως, επείγει να ξαναβρούμε τον πυρήνα της πίστεώς μας στον Θεό, η οποία οδήγησε τον χριστιανικό κόσμο στην εκπληκτική δημιουργία σε όλους τους τομείς. Διότι, ας μην αποσιωπούμε ότι ο πολιτισμός μας έχει συγκεκριμένες ρίζες, που δεν αναπτύχθηκαν στο έδαφος μας ινδουϊστικής ή κομφουκιανικής θρησκευτικότητος. Ρίζες του -ας είναι γνωστόνείναι η αρχαιο-ελληνική σκέψη, το ωραιόκ δίκαιο και οι ιουδαιο-χριστιανικές παραδόσεις.

Η αλλοιωμένη ή διαστρεβλωμένη πίστη, που οδηγεί στη βία και τον τρόμο, θα αντιμετωθείσθιούν αποτελεσματικά με σοφία, με αληθινό σεβασμό στο δικαίωμα ελευθερίας όλων των ανθρώπων. Και προπαντός, με τη ζωντανή χριστιανική πίστη

που δεν περιορίζεται στους εξωτερικούς τύπους και τα ευσεβοφανή λόγια. Μια ενεργό πίστη, η οποία στηρίζει τη δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη ανάμεσα στους ανθρώπους και τους λαούς. Μια πίστη συνυφασμένη με την αγάπη και το έλεος του Θεού.

Η χριστιανική πίστη είναι γεμάτη δύναμη και δημιουργικότητα, σύμφωνα με τη διαβεβαίωσή του Κυρίου: Ο πιστεύων εις εμέ, τα έργα αι αγώ ποιώ κακείνος ποιήσει, και μεῖζονα τούτων ποιήσει» (14:12). Πίστη που διατρανώνει τη διαχρονική παρουσία του Αγίου Πνεύματος στη ζωή των πιστών, του «Παρακλήτου, του Πνεύματος της αιληθείας» (14:16-17). Πίστη που θερμαίνει την ψυχή με την αίσθηση της συνεχούς παρουσίας του Χριστού και της αμοιβαιότητος της αγάπης. Δεν μπορείς να πιστεύεις αληθινά, ον δεν αγαπάς Κύριον τον Θεόν σου εξ όλης της καρδίας σου και εξ όλης της ψυχής σου και εξ όλης της διανοίας σου και εξ όλης της ισχύος σου» Και στη συνέχεια, ως άμεση συνέπεια, «τον πλησίον σου ως σε αυτόν» (Μάρκ. 12:30-31).

Η αληθινή πίστη στον Θεό είναι ουσιαστικά η προσωπική σχέση εμπιστοσύνης και αγάπης με Αυτόν που είναι η Αγάπη.

* * * *

Θα μου επιτρέψετε να τελειώσω με μια συγκεκριμένη ιστορία. Θυμούμαι κάποιο νέο iερωμένο, πριν από τέσσερις δεκαετίες, στη νήσο Πάτμο, σε ώρα παρατεταμένης περιουσλλογής. Αντιμετώπιζε ένα έντονο διλημμα: Να μείνει στην όμορφη ευρωπαϊκή χώρα του, μέσα στο περιβάλλον που τον αγαπούσε και που το αγαπούσε, ή να αναχωρήσει για μια δύσκολη αποστολή στην Αφρική, για να βοηθήσει μια από τις πιο αδικημένες ανθρώπινες κοινότητες. Ατενίζοντας τον ορίζοντα του ανοικτού πελάγους από το μικρό αισητήριο όπου είχε αποσυρθεί, ζητούσε μέσα του μια ικανοποιητική απάντηση σ'

αυτό το διλημμα. Η απάντηση ήρθε τελικά με ένα κρίσιμο ερώτημα: «Σου φθάνει ο Θεός; Πιστεύεις πραγματικά; Τότε πήγαινε. Δεν σου φθάνει; Τότε κάθησε εκεί πού είσαι». Καί ένα επόμενο ερώτημα έκανε το πρώτο πιο ισχυρό. «Αν όμως δεν σου φθάνει ο Θεός, σε ποιόν ακριβώς Θεό πιστεύεις;»

Ακολούθησε μια ήρεμη απόφαση για μία πορεία σε δύσκολους δρόμους, σε περιοχές που είχαν ταλαιπωρηθεί από τη φτώχεια ή την αθεϊσμό. Σε ώρες σκληρές, που έφθαναν στα όρια της κάμψεως ή του θανάτου, βασική παρογορία ήταν η εγγύηση του αναστάντος Χριστού: Και ίδου εγώ μεθ' υμών ειμί πάσας τας ημέρας εως της συντελείας του αιώνος» (Ματθ. 28:20), η βεβαιότητα του Ψαλμωδού: «Εάν γαρ και πορευθώ εν μέσω σκιάς θανάτου, ου φοβηθήσομαι κακά, ότι συ μετ' εμού ει» (Ψαλμ. 22:4).

Ο ιερωμένος αετός, που ύστερα από πορεία 42 χρόνων σε διάφορα μονοπάτια της οικουμένης έχει την τιμή να απευθύνεται αυτή την ώρα στην υπέροχη αυτή ομήγυρη, θέλει με όλη του την ψυχή να ευχηθεί: Ή συνέχεια της ζωής σας να είναι μία συνεχής ανάβαση, από την απλή πληροφόρηση στη συστηματική γνώση, από τη γνώση στη σοφία «την άνωθεν κατερχόμενη». Μία αδιάκοπη ανάβαση από την ιδιοτέλεια στην αληθινή ελευθερία. Από ανεύθυνες ερωτοτροπίες, στον γνήσιο και ευλογημένο από τον Θεό έρωτα και, κυρίως, στην ουσιαστική βίωση της χριστιανικής αγάπης. Ένα τελικό άλμα, από τη μηχανική συμμετοχή σε παραδοσιακές τελετές ή μιά φαρισαϊκού τύπου θρησκευτικότητα, προς τη ζωντανή πίστη στον Θεό, όπου το Άγιο Πνεύμα δεσπόζει και σφραγίζει τη ζωή μας με το φως, τις ενέργειες, τη δύναμη Του. Μιά πίστη η οποία ανοίγει την ύπαρξή μας στο άπειρο, με συντροφιά την παρουσία Αυτού που είναι Αγάπη. Σας το εύχομαι με όλη μου την καρδιά.

Ο Μακαριότατος Αρχιεπίσκοπος Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας με το Μητροπολίτη Λαρίσης και Τυρνάβου κ.κ. Γιγάντιο

Ο Θεόδωρος Χαρός, κιθάρα,
και ο Αθανάσιος Κυρζίδης, όμποε
ερμήνευσαν έργα
Μουσικής Δωματίου .

Ο Μακαριότατος
Αρχιεπίσκοπος Τιράνων,
Δυρδαχίου και
πάσης Αλβανίας
κ.κ. Αναστάσιος
με την εκδότη - διευθυντή
της εφημερίδας «Ελευθερία»
κ. Δανάη Δημητρακοπούλου
και το ζωγράφο
κ. Χρήστο Παπανικολάου

Επιμέλεια έκδοσης:
Εικαστική επιμέλεια:
Διόρθωση κειμένων:
Φωτογράφοι:
Φωτογραφία εξωφύλλου:
Υπεύθυνος - Μοντάζ:
Σελιδοποίηση:
Εκτύπωση:

Εύα Κούρτη
Χρήστος Παπανικολάου
Κατερίνα Γκονέλα
Γεώργιος Κωτσιόπουλος (Βόλος)
Βασιλης Αγγλόπουλος (Λάρισα)
Βασιλης Άγγλόπουλος
Δημήτρης Ζαχαρός
Εύη Αγγελούλη
Γιάννης Φραγκογούλας
Κώστας Αλεξόπουλος

Την επιμέλεια της διοργάνωσης των εκδηλώσεων προς τιμήν του Αρχιεπισκόπου κ.κ. Αναστασίου
είχαν η Εύα Κούρτη, Υπεύθυνη του Τμήματος Μορφωτικών Ανταλλαγών και Δημοσίων Σχέσεων,
και οι συνεργάτιδές της, Μαρία Αναστασίου και Ζωή Μπαρελιέ.